Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

3615.

Digitized by Google

Digitized by Google

Corte ende Bondige
DEDUCTIE
VAN
REDENEN,

Dienende tot Narechtinge aen Hare Hoog Mogenden de Heeren Staten Generael der Vereeniche Nederlanden; Voor de Capiteynen, Lieutenanten, en Vaendragers hare Hoogh Mogende in Brazijl gedient hebbende, ende behelsende en fonderende der selver Officieren goede recht; Soo ten aensienvan hare meermaels gedaene Versoecken om te hebben vergoedinge van 't gene de gewesene Hooge Regieringe in Brazyl, haer gedurende haren dienst aldaer met het hoogste onrecht, Iae genoechsaem met gewelt heeft ontrocken en onthouden: als ten aensien van haerlieder betalinghe van verdiende Gagien tot den Dach toe dat zy by hare Ho: Mog: van haren Eed ende Dienst zyn ontslagen geworden.

Overgegeven den van September 1657.

Hoogh ende Mogende Heeren,

1. DE Capiteynen, Lieutenanten, en Vendrichs u Hoog Mogende langen Iaren in Brazyl, in honger ende commer, jae allerley ellende en verongelijkinge, getrouwelijcken gedient hebbende: hebben meermalen uyt Brazyl, soo door de affendinghe vanden Heere van *Hautain* zal: mondelinge, als wel door verscheyden Missiven schriftelijcken aen u Hoogh Mog: bekent gemaeckt ende geklaecht over het quade enorme, Jae

Digitized by Google

onmenſchelick Tractement haerlieden aldaer door de hooge Regeringe van tijdt tot tijdt aengedaen.

2. Welcke voor den Rechtveerdigen Godt, ende de gantſche Werelt, recht matige klachten, zy luyden nochmaels, onder anderen mede door hare laetſte Gecommitteerden de Capiteynen *Otto Keye en Cornelis Caron* inden Jare 1653. aen u Hoogh Mogende afgeſonden hebben doen renoveren.

3. Van 's gelijcken hebben ſy luyden mede, na het droevich verlies van Brazyl, alhier te Lande gekomen zynde, de ſelve klachten by onderſcheydelijke Requeſten aen u Ho: Mogende tot meermalen toe, gereïtereert: ghelijck als op den 17. van September, ende den 3. van December 1654. is geſchiet.

4. Gelijck mede ten dien eynde, op den 16. December daer aen volgende, by haer is overgelevert aen d'Ed. Heere van Ommeren ende de andere Heeren u Hoog Mogende Commiſſarien by ſpeciale Reſolutie van u Ho. Mog. in dato den 3. December voornoemt over deſe ſelve ſaecke der Remonſtranten geſtelt, ſeeckere korte en bondige ſchriftelijcke Deductie van Redenen, naeckt ende bloot, ja handt taſtelijck aenwyſende en vaſt ſtellende in deſen, het recht van verſoeck voor de Remonſtranten.

5. En dat doen ter tijt wanneer Henrick Haecks, geweſen hooge Raet in Brazyl, die in allen deſen een ſeer ſchadelijck Inſtrument is geweeſt voor de Remonſtranten by u Hoog Mogende wiert ghedetineert op de Voorporte vanden Hove van Hollant.

6. By welcke gelegentheyt, de Remonſtranten immers niet alleene gehoopt, maer oock vaſtelijck vertrout hadden; dat u Hoog Mogende den ſelven doenmaels ſufficante redenen over de mishandelinghen, by hem aende Doleanten gepleegt, ſouden afgevordert, ende met eenen aende ſelve, nae ſo langhe verwachtinge, ende ſoo dickmaels vergeefſche gedane verſoecken, voor haer geleden ongelijck en verkortinge, reëlick contentement gedaen hebben.

7. Ende dat te meer dewyle de Remonſtranten Requeſte vanden 17. September 1654. doenmaels by Appoinctement van u Hoogh Mogende worden geſtelt in handen vande xix. der Weſt-Indiſche Compagnie om u Hoogh Mogende daer over te dienen van bericht: als te ſien is by het voorſchreven Appoinctement hier achter Annex *ſub Littera A.*

8. Ende wederom by de ſelve Heeren vande xix. voorts in handen vande hooge Regeringe ten ſelven fine, als blijckt uyt het Appoinctement

ment vande ſelve Heeren in dato den eerſten van October 1654. Ende gheteeckent *Güſbert Rudolphij*: ende hier by ghevoecht *ſub Littera B.*

9. Doch is Godt betert, ſulcks alles te vergeefs gheweeſt: noch en hebben de Remonſtranten niet tegenſtaende alle aengewende moeyten ghedanen vlijt ende neerſticheyt, niet eenmael wederom viſie vandat gemelte Requeſte, veel min vande Antwoorden ofte verdere Appoinctementen, tot hare naerichtinge mogen hebben; maer is dat ſelve nevens bygevoechde ſtucken en Documenten, gelijck alle andere voorgaende, gelijck geſmoort, ende Godt weet het, die de Wercken der onrechtveerdigen kent oock haet, ende wreeckt, door wiens handen, als begraven geworden.

10. Alle 't welcke de Remonſtranten, nae ſo een lang, bangh, verdrietich en vergeefs wachten, heeft gheneceſſiteert wederom de Novo aen u Hoogh Mogende Requeſte te preſenteren op den eerſten van deſe Maent Auguſti 1657. op hope dat u Hoogh Mog: eyndelick eenmael met een rechte Chriſtelijcke Commiſeratie ſouden bewogen geworden zyn, den Remonſtranten haer billick ende rechtmatich verſoeck toe te ſtaen, ende voorts Ordre te gheven tot haer behoorlijck Contentement.

Doch hebben de ſelve met herten leet, wederom vernomen niet alleene het weynich Effect dat daer is gevolcht op haer lang verſochte en verwachte Recht van voldoeninghe, maer in plaetſe van dat hebben ſy nu eyndelick dat God geklaegt moet zyn tegen alle vermoeden geſien, hoe dat ſy luyden in plaetſe van Geldt by Appoinctement van u Hooch Mogende op de voorſz Requeſte vanden eerſten Auguſti, worden betaelt met een afflagich Antwoort zynde een ongangbare en onbekende Munt, daer mede ſy gheenſints hare Crediteuren en konnen voldoen: noch daer mede u Hooch Mogende geenſints en konnen betalen aen uwe getrouwe Dienaren het ſuir verdiende Loon van ſo veele ende ſoo lange Iaren in aller getrouwicheyt gepreſteerde Dienſten.

12. Waer door de Remonſtranten ſyn genootſaeckt gheworden by deſe corte deductie van rechtmatige redenen, het goede recht van hare pretenſie wat wyder te eslargeeren ende aen een yeghelijck van u Ho: in 't beſonder en in eygen handen een van de ſelve over te geven: diennende tot vernieuwinge vande Memorie omtrent al het geene voor henen in deſe hare ſake is gepaſſeert, en dienvolgens tot naerder onderrichtinge van het gehele werck: op dat ſy luyd: van haer goet hebben-

de

Digitized by Google

de recht, in 't vorderen van haere in sweet en bloet verdiende loonen: (licht door onkonde vande waerheyt vande sake) op so een ongehoorden wyse niet en mogen werden gefrusteert.

13. *Weetende dan dat u Ho. Mogende in desen Staet, hebbende van God Almachtigh ontfanghen de hoochste authoriteyt, om uyt synen name aen u Hoogh Mogende onderdanen te exerceeren rechtvaerdicheydt ende barmhartigheydt door het oeffenen ende onderhouden van welcke twee deuchden, alle overicheydt van God, albier op aerden gestelt, de nature vande Godtlijcke Majesteyt alder-naest komt; 'twelke gelijk het van den beginne af aende Regenten van desen Staet so oock tot noch toe, aen u Ho. Mo. als eygen is geweest; So vertrouwen sy Remonstranten derhalven vastelijck dat uwe Ho. Mog. als een ware Christelijke Overicheyt, naeder vande waerheyd en gerechtigheyd vander Remonstranten saecke onderrecht ende geinformeert zijnde, aende Remonstranten omtrent haer voor Godt ende de ganische werelt, goet hebbende recht, rechtvaerdicheyt ende barmhartigheydt sullen oeffenen en wedervaeren laeten.*

14. Tredende dan, Hoog en Mogende Heeren, de Remonstranten hier mede tot het Narré ofte dispositif van de saecke selve, ende dat eerstelijck omtrent het point vande vergoedinghe van het lichte gelt: so seggen sy en het is oock sulcx, dat de Hoge Regeringe den Capiteynen, Luytenanten, ende Veendrichs, voor so veele sy deselve in Brazyl hebben betaelt, dat selve hebben ghedaen in licht ghelt, verschelende van het Hollants *vyf en twintigh guldens ten hondert*, niet tegenstaende oneyndelijcke requesten, Remonstrantien en Doleantien daer over by den Remonstranten in desen aen haer liede ghedaen; ende om nu voorts aen u Hoogh Moghende in aller onderdanicheyt te vertoonen het onfeylbaer recht dat de Remonstranten syn hebbende in het eyschen vande vergoedinge van het geseyde lichte gelt van u Hoogh Mogende so fonderen haer de Remonstranten op dese navolgende onwederspreeckelijcke redenen.

15. Ten eersten, dat de hooge Regeringhe, zynde in Compagnys dienst, haer eygen selven altydt in Brazyl, in Hollants gelt, sonder eenige de minste cortinge heeft betaelt ghehadt, ghelijck sulcx blyckt uyt nevens gaende extract uyt de Rekenboecken vande Camer van Rekeninge in Brazyl, ende dat onder de hant van den Boeckhouder vande selve Henrick Reymbach hier Annex, *sub litera C.*

16. Hier omtrent staet sonderlinghe wel aen te mercken dat doenmaels al de hooge Regeringe in Brazyl, den ordinaris cours van gelde hadden besloten te veranderen ende te verhoogen, als namentlijck een stuyver

Digitized by Google

ſtuyver tot een braſpenninck, een ſchellinck tot ſeve ſtuyvers en een half, een Rijcxdaelder tot drie gulde twee ſtuyvers, een Ducaton tot vier guldē, een Damſtuckjen, zijnde een viercant ſtuckjen gouts wegende ongevaer een piſtolet aen gout, tot dartien gulden te brengen en ſo voort; De Luytenant Generael Schoppe, uyt den name vande militie in hare Vergaderinge ſulcks toeſtont, met expres bedingh dat ſulcx de militie omtrent de betalinge van haer lieden ſuyr verdiende loonen, in geenen deele en ſoude prejudiceeren: gelijck ſulcks by de hooge Regeringe wiert geaccepteert, ende doenmaels daer by verklaert hare intentie maer alleene te zyn, om daer door het gelt in 't Landt te behouden, ende geenſins om een darden daer door te veronghelijcken, ghelijck oock ſulcks ſonder ſchendinghe van Goddelijck ende menſchelijke rechten en een gehele confuſie in een Staet niet en kan geſchiede.

17. Doch, ſo heeft die ſelve hooge Regeringhe, allenxkens het tegendeel van hare beloften ingevoert, niet teghenſtande alle de Doleantien der Remonſtranten als boven geſeyt.

18. En op datſe nu met de minſte verhinderinge, onverlet mochten komen, tot het exerceren van ſo een bitteren en on-Goddelicken woeker, omtrent die *in Sweet ende Bloet* ſo dier verdiende *Loonen* der Remonſtranten: So hebben ſy aenden Lieutenant Generael Schoppe, den Coronellen, Luytenant Coronellen en Majoors vande Regementen, gelijck aen haer eyghen ſelven, volkomen betalinghe der Coſt Ghelden in Nederlantſche Valuatie gedaen.

19. Nochte en heeft haer de hooge Regeringe in die haere ſubtile practike geenſins bedrogen gevonden: want de voorſeyde opper-hoofden der militie, hebbende haer Contentement, ſo hadden die ſelve voort even ghelijck als ſy, weynich gevoelen meer van het ongelijck der Remonſtranten en even ſo veele deerniſſen met de ſelve als den Rycken en volop hebbenden *Wreck* met den armen *Lazarus* die naeckt en hongerich voor zyn Deure lach.

20. *Jae, ſo en heeft den Edelen Mogenden* Henrick Haecks *in Brazijl ſich ſelven niet alleene in Hollands Gelt betaelt, maer dat meer is, by de twintich duyſent guldens, boven zijn verdiende Gagien ende Emolumenten getrocken gehadt, gelijck nu ſulcs by de Iongſte afrekeninge met de Heeren vanden XIX. gehouden is uytgevonden: die hem by de ſelve geordonneert ſyn geworden aen den Heere Preſident Schoonenborg weder uyt te keeren.*

21. *So moeten oock immers mede, die geweſene Edele Mogende Heeren van de Hooge Regeeringe, voor God in hare Conſcientie bekennen, dat ſy de Ducatonnen;*

Digitized by Google

nen; die u Hoogh Mogende met den Heere van Haultain Zal: in den Iare 1649. tot onderhout van's Lants Militie, naer Brazyl overſonden, doch, die ſy, doenmaels voor hare betalinge op rekeninghe wech namen, voor geen vier guldens 't ſtuck; gelijck ſy die ſelve den Remonſtranten daer voor opdrongen; op hare rekeninge hebben doen ſtellen: maer alles tot Hollants gelt doen reduceeren: ghelijck genoechſaem blijckt uyt het voorſeyde Document hier achter bygevoecht, ſub litera C.

22. De tweede reden daer op nu de Remonſt. 't recht van haren eyſch fondeeren, is gelijck vooren geſeyt, dat de hooge regeringe in Brazyl nevens haer, den Luytenant Generael Schoppe de geſamentlijcke Cornellenen Luytenant Cornellen en Majoors in Hollants gelt hebben betaelt: als blyckt uyt de nevens gaende atteſtatie van den Boeckhouder *Hendrick Reymbach* hier nevens, *ſublitera D.*

23. So concludeeren daer uyt de Remonſtranten onfeylbaer, dat ſynde ſyliede even ſo wel als de voorgenoemde hoge Officieren hier te Lande aenghenomen; ende hebbende hare Commiſſien van een ende den ſelven Heere, oock een ende den ſelven Heere ghedient, ende dat in een ende 't ſelve Landt; tegens een ende den ſelven vyant, ſonder eenighe contradictie moet volghen, dat aende Remonſtranten haer ſuyr verdiende loonen nevens den anderen in een ende de ſelve valeur van gelde mede moeten ende behooren betaelt te worden.

24. Verſchelende ſy Remonſtranten ontrent het point vande Betalinge vanden andere, nergens anders in, dan alleene *quo ad quantitatem ſtipendiorum nullatenus verò quo ad qualitatem nummorum.*

25. Voor de darde reden tot maintien van het recht der Remonſtranten brengen de ſelve by.

26. Dat uwe Hoogh Mogende ſelver, hare militie, hier te Lande, leggende in Brabantſche, Cleefſche ende Keulſche Landen in guarniſoen, alwaer licht gelt gaet, alle tydt betalen in ſwaer gelt na de valuatie van de Vereenichde Provintien; Ia dat meer is, dat dickmaels de betaels Heeren vande militie in die voorſz Landen Guarniſoen houdende, ende voornamentlijck de Heeren Staten van Stadt en Lande, door hare Commiſſarien den Officieren der Compagnien ja tot Corporaels ende Lanſpiſſaten in cluys onder Eede hebben doen verklaren, ofte ſy ende de geſamentlijcke Soldateſque, by den Capiteynen in die ſelfde valeur van gelde wierden betaelt, daer in die ſelve van den Lande hare penningen waren ontfangende: gelijck dat ſelve den *Remonſtranten* in deſen noch wel genoechſaem kennelijck is; die uwe Hoogh Mogen-

Digitized by Google

Mogende lange Iaren ſo wel voor henen hier te Lande, als naemaels in Brazyl, hebben gedient.

27. Voorde vierde reden wort by den Remonſtranten bygebracht dat ſyliede ſyn van conditie ende nature de militie van u Ho. Mogende alhier te Lande in alles gelijck: als blyckt ſonnen klaer met uytgedructe woorden, uyt het Advys van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raeden van Hollant in dato den elfden Iuly 1651. Daer mede haer de Edele groot Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt hebben ghelieven te conformeeren: als te ſien is uyt het nevens gaende extract uyt der ſelver Reſolutien in dato den *elfden van Iulio* 1651. hier by *ſub litera E. Expreſſis verbis* dicterende als volgt. *Dewijle de Troupes tot Secoers na Brazijl geſonden niet zijn aengenomen, op en volgens de Ordre vande Weſt-Indiſche Compagnye omtrent haer eygen Volck gheobſerveert: maer (N. B.) naer Ordre vanden Lande by het welcke geene kortinge ter ſake van Gevangeniſſe en wert gedaen.*

28. Wat iſſer ofte wat kander klaerder ſpreken, als dit, voor het recht der Remonſtranten; want zyn deſelve de Militie hier te Lande gelijck, en alleene daerom en dienthalven exempt vande Cortinge, die gedaen wort ter ſaecke van Gevangeniſſe by die vande Weſt-Indiſche Compagnye, ende dat omtrent het volck in haren Dienſt geobſerveert, als hebbende ſulcx by haren Articul Brief wel expreſſelijck geſtatueert en voorbedongen: op welcke Conditien oock het Volck by haer altyd is aengenomen geworden: *Et Conſentienti nulla fit injuria.*

29. So moet dan onwederſprekelijck daer uyt volghen, dat aen de Remonſtranten die niet alleene exempt zyn vande Obſervantien ende Statuten vande Compagnye, maer oock die noyt ghevangen en zyn geweeſt; ende alſoo noch ten eenemael verbleven buyten deſen Caſus van Diſpuyt van kortinge, byde Compagnye in voorige gelegentheyt gepoſeert: immers in 't alder minſte gene kortinge en kan worden gedaen omtrent hare Coſtgelden: *Quoniam non Entis nulla ſunt qualitates.* Daer oock ſelver de Compagnye omtrent hare eygen Dienaren, buyten den Caſus van gevanckeniſſe blyvende, noyt yets en heeft getracht t'ontrecken.

30. *Maer is dat ſelve alleene geweeſt, een pure ende eygen baet ſoeckende practique voornamentlijck van dien, voor ſo lange Iaren te voren in Brazijl, eer hy noch oyt ofte oyt gedachten hadde omme tot de Regeringe te komen, ſo gerenomeerden en befaemden woeckenaer,* Henrick Haecks. *Soo dat de Remonſtranten ſonder eenige beſwareniſſe ofte queſtinge der Conſcientie ront uyt moghen*

ſeggen

ſeggen, en beſluyten, dat de 20000. guldens, ſoo by Haex, als vooren gheſeyt meerder hadde getrocken, als zijne Gagie ofte Emolumenten bedragen warelijck is geweeſt het ſweet ende bloet der ſelve arme Remonſtranten.

31. Wat nu voren is geſeyt van het Advijs vande Ed. Mog Heeren Gecommitteerde Raden van Hollant in dato den 11. Iuly ende de Reſolutie Conformatoir vande Ed. Groot Moghende Heeren Staten van Holland ende Weſt-Vrieſlandt: het ſelve ſeyt mede uytdruckelijck het Advijs vande Ed. Mogende Heeren Raden van State in dato den 3. Iuny 1651. hier by *ſub lit. F.*

32. Jae neemt voorts allen twijffel wegh, het nader advijs der welgemelte Heeren Rade van State, in dato den 15. September 1651. hier nevens gaende *ſub lit. G.*

33. Synde dat ſelve Advijs *planè deciſoor*, omtrent deſe ſake, ſtellende de Gerechticheyt vande Remonſtranten t' eenemael naeckt ende bloot buyten alle verdere Diſpuyt: By welck Advijs, op de queſtien die daer worden gemoveert door de Heeren Bewint-hebberen teghens het vorderen der Tractementen by de Ghevanghenen uyt de Bahia: ende ſpecialijck *ofte onder het Woordt Tractamenten mede behooren begrepen te worden de Coſtgelden ofte niet? Wordt geantwoort ende uytdruckelijck verſtaen (N. B.) Dat Coſt-gelden en Tractementen zijn te ſamen geſmolten ende ſonder Diſtinctie*: Met alle welcke voorgemelte Advyſen u Hoogh Mogende haer doenmaels immers hebben geconformeert.

34. Zynde dan het weynige, dat den Remonſtranten in Brazyl wekelijcks wierde ghegheven in afcortinghe van hare Tractementen ofte Maent-gelden; aende ſelve onder den Name van Coſt-gelden betaelt, ende dat het Coſt-gelt, volgens het voorgemelde Advijs vanden Rade van State geenſints vande Tractementen is verſcheyden maer een ende het ſelve: gelijck dan oock de vordere te goet gehoudene Tractementen, den Remonſtranten in Hollants gelt alhier by Af-rekeninge zyn goet gedaen: Soo moet nootſaeckelijck volgen dat haer de ſelve Coſt-Gelden in ghelijcke valeur van Gelde moeten betaelt ende vergoedet worden.

35. Ten vyfden, confirmeert volkomentlijck het recht der Remonſtranten, de Reden, die de Ed. Moghende Heeren Ghecommitteerde Raden van Hollandt allegeeren by der ſelver Advys aende Ed. Groot Mogende Heeren Staten van Holland ende Weſt-Vrieſland in dato den 11. van Iulio 1651. daer ſy ſeggen; *Dat de Subſidien van deſen Staet aen de Weſt-Indiſche Compagnye in 't geheel en ſonder eenige Detractie worden voldaen,*

Digitized by Google

daen, dat derhalven volgens het advijs van den Rade van State de voorsz. gepretendeerde Gages in dier voeghen mede behooren te werden voldaen; Waer mede haer in 's gelijcken hare Ed. Groot Mogende voornoemt hebben gelieven te conformeren: als te sien is uyt het Extract der Resolutien vande Ed. Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende West-Vrieslandt in dato als voren geseyt, den *XI. van Iulio 1651. en hier achter by gevoegt sub lit. E.*

36. De Remonstranten hebben goet gevonden ten overvloet, boven alle hare vorige by ghebrachte redenen tot verdedinghe van haerlieden recht, alhier mede aen u *Hoog* Mogende te verhalen ende voor oogen te leggen gelijck als een præjudicatum, het rechtveerdige Vonnis in den Iaere 1653. by den Iuge tot Rochelle in Vranckrijck, niet alleene *in Simillimo Casu* als die vanden Remonstranten nu tegenwoordich is, maer dat meer is, selfs tegens de eygen meesteren vande parthy der Remonstranten uytgesproken ende geweesen.

37. *Het* werck dan in 't korte leyd aldus: het *Schip* Prins *Hendrick* te Peert, daer op Koopman was Govert Corsten Zant, comende uyt *Guine* voor de Camer van *Delft*: inden Iaere 1653. ende tot Rochelle vermits de Engelsen Oorloch ingeloopen, en gedwongen een geruymen tydt aldaer, tot gelegentheyt van verseeckert vertreck nae 't Vaderland, te verblyven: So heeft den voornoemden Coopman van het *Schip*, op Ordre van zyn Meesters, om de minste costen, het meestendeel van zyn ophebbende volckeren gelicentieert: ende willende aen de selve hare Gages ofte Loonen aldaer betalen, ende het Geldt tot so hoogen prijs haer aenrekenen, als dat in Vranckrijck ter plaetsen daer sy doenmaels waeren, was ganghbaer, differerende het selve van het Hollandts Geldt inde 30. ten hondert: soo heeft het volck den voornoemden Coopman, daer over tot Rochelle voor den Iuge in Rechte ghetrocken: alwaer by Vonnis vanden Iuge doenmaels voor recht is verklaert, *dat den Coopman zijn Volck haere Gages moste betalen nae de Valuatie ofte Cours van Gelde van de plaetse daer hy was uytghevaren ofte te Huys hoorde, ende zijn Volck aengenomen en gehuyrt hadde.*

38. Soo blijckt dan *Ho.* Mogende *Heeren*, uyt alle het voorgaende geallegeerde alhier, immers soo klaer als de Middags Sonne, het goede ende bondige Recht der Remonstranten, en dat niemant tegens soo danigen evidenten recht, ten ware tegen zyn Conscientie en boven alle recht en billickheyt, anders kan oordeelen ofte besluyten als dat het gheene haerlieden door de hooghe *Regeeringe*, met het hoochste on-

 recht

Digitized by Google

onrecht is ontrocken, ende onthouden, haer behoort ende moet vergoedet worden.

39. Hebbende dan de Remonſtranten tot hier toe het recht van hare pretenſien gededuceert: ende daer by met genoechſame Documenten 't ſelve geverifieert, ſo treden ſy voort tot de begrootinghe van de ſelvighe haere voornoemden Pretenſien; ende op dat uwe Hoogh Moghende volkomene ende klaere kenniſſe vande gheſchapenheydt van de ſaecke ſouden krygen ſoo dient dit volgende ghepremitteert;

40. Ende het is dan ſulcks, dat de Officieren ſoo u Hoogh Moghende in Brazyl gedient hebben, een yder nae quailteyt, des Maents voor Tractement by u Hoogh Moghende was toegheleydt als volget,

41. Een Colonel hadde 700. gulden per Maent, daer op deſelve in Brazyl aen Coſt-Geldt heeft ontfangen tot afcortinghe, yeder Maent 250. gulden Brazyls gelt, welcke 250. gulden aldaer zyn gereduceert tot 200. gulden Hollandts daer mede de Coronellen op hare Rekeningen en niet hooger zyn belaſt geworden.

42. Een Lieutenant Coronel hadde 400. gulden per Maent, ende heeft die ſelve aen Coſtgelt ontfangen per M. 125 gul. Brazyls: welke tot 100. gulden Hollants gereduceert zijnde, Soo is zyne Reeckeninghe daer mede alleenelijck ende niet hoogher belaſt gheworden.

43. Een Majoor hadde 250. gulden per Maent, en heeft in Brazyl maentlijck aen Coſt-Geldt ghenoten 80. gulden Brazyls, welcke zijn ghereduceert tot 60. gulden Hollandts: daer mede hare Reeckeninghe Maentelijcken zijn belaſt gheworden, ende niet hooger.

44. *De hooge Regeeringe heeft eygentlijck geen Maentlijck Coſtgelt getrocken, maer wel de geheele Maentlijke Tractementen met duyſenden ſeſſens, gelijck blijckt aenden Hooghen Raedt Hendrick Haex als vooren gheſeyd, dewelcke in Brazijl 20000. guld. meer ghetrocken heeft als zijn Tractementen ende Emolumenten hebben bedraghen: welcken haren Ontfanck zy in't gheheel in Hollandts Geldt hebben doen Reduceeren ende alſoo hare Rekeninghen daer mede belaſten.*

45. Den Lieutenant Generael Schoppe is mede nu en dan eenighe Somma van Penningen in Brazyl by de Hooge Regeringe betaelt geworden, ende alle het geene zyn wel Ed. verders, ſoo uyt de Magazijnen

Digitized by Google

zijnen als anders ghenoten heeft, is alles tot Hollandts Geldt ghereduceert, ende zyne Reeckeninghe oock niet hooger belast gheworden.

46. Het Tractement nu der Capiteynen, was ter Maent 148. *guld.* ende hebben die selve, in Brazyl ghenoten des weecks aen Cost-Geldt 12. *gulden Brazijs*, maeckende 9. *gulden* Hollandts Geldt, ende *des Maents* 48. *gulden Brazijs*, zijnde 36. *Hollandts*, verscheelende alsoo drie gulden des weecks ende 12. *per Maendt* ende heeft de hooghe Regeringe valschelijck ende ter quader trouwen, sonder eenige Reductie te doen, gelijck sy aen haer selven, den Lieutenant Generael ende de andere voornoemde hooft-Officieren gedaen hebben: de Reeckeninghen der Capiteynen *met* 40. *gulden per Maendt in plaets van* 36. laten belasten, ende alsoo den selven *in* 52. *Weecken zijnde een Iaer* verkort *tot een somma van* 156. *gulden.*

47. Ende zyn de Reeckeninghen der Capiteynen valschelijck ende ter qnaeder trouwen, door Ordre van de hooge Regheringhe, des Jaers belast gheworden met eene Somma

van —— —— —— —— —— 624 —— 0 —— 0

48. Daer sylieden niet meer en hebben ghenooten des Iaers, als de Somma

van —— —— —— —— —— 468 —— 0 —— 0

49. Welcke vier hondert acht en sestig guldens afgetrocken van de 624. guldens soo hebben de selve Capiteynen een yeder des Iaers minder ontfanghen, als sy belast zyn gheworden de Somma

van —— —— —— —— —— 156 —— 0 —— 0

50. Ende zyn de Capiteynen alsoo in 6. Iaren die sy gedient hebben alsnamentlijk de Jaren van 1648. 49. 50. 51. 52. 53. en 1654. by de hooge Regeringe belast gheworden met de somma

van —— —— —— —— —— 3744 —— 0 —— 0

51. Daer sy waerachtelijck inderdaet niet meer en bebben genoten als de somma

van —— —— —— —— —— 2808 —— 0 —— 0

52. Welcke

Digitized by Google

52. Welke voorſz ſomma van twee Duyſent acht hondert en acht guldens, af getrocken vande 3744 guldens, Soo zyn de Capiteynen een yeder hare rekeningen in ſes jaren hooger belaſt als zy ontfangen hebben, ende dient halven verkort, de ſomma van —— —— —— —— 956 —— 0 —— 0

53. Over welcke ſomma van 956 gulden als noit ontfangen hebbende de Capiteynen voor tegenwoordich als nu de betalinge verſoecken.

54. De Lieutenanten en Veendrichs hebben genoten aen Koſt-gelt in Brazyl, des weecks een yder 10. gulden Brazyls Geldt, maeckende 7. guld. 10. ſtuv. Hollants: nochtans ſo zyn der ſelver Rekeningen, door ordre vande hooge Regeringe, valſchelijck ende ter quader trouwen met tien guldens des weecks belaſt geworden: ende alſoo 2. guld. 10. ſtuv. des weecks 10. guld. des Maents en 130. guld. des Iaers hooger als ſy oyt genoten hebben.

55. Ende zijn de ſelve Lieutenants ende Vendrichs by de hooge Regeringe des Iaers een yegelijck zyne Reeckeninge belaſt geworden met een ſomme van — — 520 —— 0 —— 0

56. Daer ſy in waerheydt niet meer en hebben Ontfanghen als de ſommma van —— —— —— —— 390 —— 0 —— 0

57. Welcke 390 guld. afghetrocken van de voorſz. 520. guldens ſo blijft overich —— —— —— —— 130 —— 0 —— 0

welke 130 gul. is het gene daervoor zy lieden des Iaers op hare Rekeningen hooger zyn belaſt gheworden als zy Ontfanghen hebben.

58. En zyn alſo die ſelve in den tydt van ſes Iaren dat ſy gedient hebben by de Hooge Regeringe belaſt geworden met de ſomme van —— —— —— —— 3120 —— 0 —— 0

59. Daer ſy niet meer en hebben Ontfangen als —— —— —— —— 2340 —— 0 —— 0

60. Welcke

Digitized by Google

60. Welcke 2340 guld. afgetrocken vande 3120 guld. So bedraecht het geene een yder van haer is verkortet geworden, in 6 jaren dat sy gedient hebben de somma van —— —— —— —— 780 —— 0 —— 0

61. Welcke somma van 780 guld. is het geene daer over sy lieden tegenwoordich alhier als noyt ontfangen hebbende, betalinge versoecken.

62. Sijnde nu alhier verhaelt, wat dat een yeder Officier soo hooge als lage Stants in Brazyl weeckelijck ende Maendtlijck heeft genoten; daer by aengewesen is, het On-Christelijck onderscheyt by de hooge Regeringe gepractiseert ende vervolgens gehouden in het hooger belasten der Reeckeningen vanden eenen als van den anderen; Waer by volkomentlyk blijct niet alleen met wat een groote en ongehoorde onrechtveerdicheyt zy den Remonstranten hebben ontrocken, het geene sy aen haer eyghen selven, ende de hoofden der Reghementen hebben ghegeven; Maer hoe dat den Ed. Mogenden *Henrick Haecx*, van het Sweet en Bloedt der Arme Remonst. boven zyne Tractementen noch 20000. guldens in Brazyl meer heeft genoten en getrocken gehadt als hem toe quam: *Soo staet hier mede te letten dat alle 't gene sy genoten hebben: 't selve is geweest in baren gelde.*

63. In tegendeel, dat alle het geene de Remonst. hier voren hebben geaccepteert van costgelden als ontfangen te hebben, haer lieden is betaelt geworden in volgender manieren.

64. *De Hooge Regeringe, als vooren geseyt, hebbende het gelt by u Hoogh Mogende tot betalinge van hare militie na Brazyl overgesonden, tot betalinghe van haere eygene tractementen geconverteert: hebben noch boven dat de eet waren als Meel, Gort, Erwitten, Bonen, Vlees, Speck, Boomolie. Boter ende Kaes. By u Hoogh Mogende mede tot onderhout van hare Militie derwaerts geschickt, uyt de Magasynen aen de vrye luyden aldaer woonende, tot een hoghen prys verkoft; ende in plaetse van dien, vervuylt ende verdorven Moscovisch Speck, door de Sonen van den Commissaris van de Vivres Sweerts aldaer gebracht; als mede van andere Coopluyden, suire en verdorvene Wijnen en Bieren en verrotte Toeback wederom ingekoft, die om haere verdorventheydt niemant anders hebben en wilde; ende die selve aen den Remonst. ende de vordere Soldatesque in voegen als hier nae geseyt sal worden, weder in betaelinge uytgereyckt.*

65. *Het vervuylde en verrotte Moscovis Speck, by de hooge Regeeringe tot een lagen*

Digitized by Google

laegen prys ingekoft, wiert aen den Remonſt. ghegheven in plaetſe van het goede Speck dat deſelve uyt de Magaſijnen met groote winſt hadden verkoft: en was de geſtalteniſſe van dat Moſcoviſchs Speck ſodanich, dat als het maer het waeter raeckten, terſtont tot ſlym verſmolt; over welck ongoddelijck werck den Capiteyn Benjamyn van Siegen *eens door ongedult in haeſticheyd ſeggende, dat hy geloofden, ende dat het de ſaecke ſelve ende de omſtandicheden van dien genoechſaem te kennen gaven, dat Iemant vande Hooge Regeeringe ende voornamentlijck de Ed. Mogende* Henrick Haex, *die voor heen als Coopmans knecht ende naemaels als Factoor inder Moſcou verkeert hadde, aen die negotie moſtte participeeren: daer over perikel liep om eer en leven te verlieſen; en worden als eenen laſteraer gecalangeert die den Ed. Mogende Henrick Haex, een vande Goden van 't Recif, ſoo ſnode gelaſtert hadde: ende was dien Ed. Mogenden* Henrick Haex *daer aen ſo onſchuldigh als aen het rooven der vryluyden Coperen ende ſuycker ketels aen* Ithamaraca *en Parayba: daer door* Iack de Rogiere *Sr. d'Ingenios aen Parayba gelijk gevaer hadde geloopen, die onder anderen door die voorſeyde Roverye, ettelijcke duyſenden ſchade hebbende gheleden (en welke onder 't faveur van een ſecrete acte van de Hooge Regeeringe, met vryheydt by ſommigen wierden gepleeght, tot Ruine van veele eerelijcke Inwoonderen) mede yets dier gelijckx over de roverijen als Capiteyn van Siegen over het Moſcovis Speck hadde geſproocken.*

66. Inde plaetſe nu, vande andere uyt de Magaſynen verkofte Eet-Waeren: koft de Hooghe Regeeringe in, tot rantſoen voor de Militie ſlechte verdorvene Franſe ende Madere Wynen, de Franſe tot 5. 6. en 7. ſtuyvers de canne, de Geharpueſde Madere Wynen ſommige tot 3. andere mede tot 5. 6. en 7. ſtuyvers welcke ſy de Remonſt wederomme eerſt tot 25. ende daer na tot een daelder de canne dwongen te ontfangen.

67. In'sghelijcks handelden ſy met de ſuere Bieren, die tot 3. en 4. ſtuyvers de can by haer ingekocht, de Remonſt. tot 15. ſtuyvers de canne wederomme moſten aennemen, ghelijck de verdere Soldateſque mede den verrotten Toeback, die als Turf Mul zynde ende niet een duyt weert gelijck den Commiſſaris Hubrecht van Beveren ſulcks ten allen tyden ſal getuygen, tot een daelder 't pont, ende dat in plaetſe van coſt, dwongen te ontfangen.

Of nu die Ed. Mog. Heeren vande Ho. Regeringe, den winſt uyt deſen ongoddelijcke woecker getrocken, ten eenemael tot voordeel vande caſſe van uwe Hoogh Mogende ofte de Compagnye hebben laeten komen: dan ofte ſy niet voor een goet gedeelte de ſelve waeren, voor haere reeckeninghe hebben in ende uyt verkoft ende

de

Digitized by Google

de voorde winſt daer op vallende, wederom van de beſte waren uyt de Magaſynen genomen, tot onderhoudinge van haere keuckens: daer van ſal den Reken-Meeſter Iacob Ou-zsel als noch tot Amſterdam woonende u Hoogh Moghende konnen bericht doen, wat hy daer omtrent uyt den mont van den Commiſſaris vande Vivres Sweers heeft verſtaen: gelijck hy ſulcx tegen eenige vande Remonſt. heeft bekent gemaeckt.

69. Gelijck met de Wijnen ende Bieren, ſo hebben zy oock gehandelt met vele andere Waren aldaer te lande vallende, als Bonen Fabeſen, Milie en de Farinha die zy tot meer dan eens ſo hogen Prijs uyt den Magazinen den Remonſtrantenhebben opgedrongen, als wel die ſelve by den Vry-Luyden uyt den Winckels konden worden gekoft: Iae ſoo heeft de hooge Regeringe den Remonſtranten de Farinha aengerekent tot 13. ſtuyvers en een half de Can, daer door haerlieden expres Verbodt de Winckeliers de ſelve niet hooger en mochten verkoopen dan tot 6. ſtuyvers ende een Oortjen de Can: So hebben zy mede gedaen met den Verrotten Bakeliau, met de Milie, Boonen ende Fabeſen.

70. Voorts heeft de Borgerye, voor Brazyls Geldt alle Eet-Waren uyt de Magazinen ghehaelt, ſonder gheſetten Taxt; daer de Remonſtranten niet meerder en konden kryghen, als het weynighe dat naer verhaelt ſal worden: moetende de reſt nemen in ſoodanighe vuyle ende onnutte waren; ende het gheringhe dat ſy noch ghenoten hebben daer voor zyn haere Reeckeninghe in Hollandts Geldt belaſt gheworden.

71. *Soo dat zy Remonſtranten wel met Rechte mogen klagen dat dat Magazyn voor haerlieden is geweeſt een drie dubbelden Lombert.*

72. De Remonſtranten verhaelt hebbende in 't Generael, de qualiteyt der Waren, ſoo zy in plaetſe van Geldt in betalinge hebben ghekreghen: ſullen als nu aen u Hoogh Moghende bekendt maecken de quantiteydt der ſelver, die zy lieden weeckelijck hebben ghenoten.

73. So was een Capiteyn des Weecks toe gheleyt 12. guldens Brazyls Geldt maeckende 9. guldens Hollants: ende wierdt aende ſelve meeſten tijdt ghegheven des Weecks maer 3. guldens Brazyls Geldt omtrent een Daelder aen Eetwaren, ende een Daelder aen ſuyre ende verdorvene Wijnen ofte Bieren, maeckende dat ſelve 6. gulden Brazijls gelt te ſamen, vande 6, reſterende guldens wiert een Reſt-Cedule gegeven.

Digitized by Google

74. Aen een yeder vande Luytenants ende Veendrichs, die des weecks was toegeleyt tien guldens, wiert weeckelijck gegeven 2. gul. 10. ſtuyv. Brazyls gelt, omtrent 25. ſtuyv. aen Eetwaeren, ende even ſo veele aen ſuyre Wynen ofte Bieren; maeckende dat ſelve alſo 5. gul. te ſamen, ten pryſe aengereeckent als boven geſeyt: voor de reſterende 5. gul. kreghen de ſelve mede eene Reſt-cedule: dewelcke de arme Remonſt. tot onderhout van haer, haer Vrouwen ende kinderen aen Ioden ende Ioden genoten moſten vercoopen, *met het verlies van noch een darde part.*

75. Doch de Ed. Mogende aen ſiende den woecker ende winſt der Ioden, lieten den Remonſtranten by de ordre aenſegghen, dat ſo wie van haere opgekofte Wynen ende Bieren, ten pryſe voornoemt wilden hebben, ſo veele van de ſelve ſouden mogen uyt den Magaſynen haelen (daer het haer doch enckel om te doen was) als hare Weeckelijcke Reſt-cedulen beliepen.

76. Daer mede moſten de Remonſt. te vreden ſyn, en Iaren ende dagen haer behelpen; met goeden ooghen aenſiende onder ſo een Barbaris Tractement, *dat die van de Hooge Regeeringe haer gelt wech droeghen, ende de andere Hooft Officieren vande Regementen haer Maendlijcke ende Weeckelijck koſtgelt ten vollen ende dat in baeren ghelden ghenooten: dat de Eedt-waeren voor haer geſonden, door de Hooge Regeeringhe uyt de Magaſynen vercoft wierden, ende onnutte verdorvene waeren door deſelve weder inghekoft die haer tot 2. en 3. mael hooger prys, wierden opgedronghen als ſy die ſelve inghekocht hadden: ende daer voor die by den Vryluyden te bekomen waren.*

77. So hebben de Remonſt. haere Iammeren, ellende, ende noyt meer ghehoorde veronghelijckingen, noch liever willen verkroppen, ende alhier voor de Rechtbanck van u Hoogh Mogende haer rechtvaerdige klachten voortbrenghen; dan door een ontydige (hoewel anderſints ghenoechſaem wettighe) oppoſitie, doenmaels daer te Lande den Staet eenighe Perikelen ofte onheylen veroorſaecken: met vertrouwen dat uwe Hoogh Mogende die ſelve haere getrouwicheyt ende verdraechſaemheyt 't ſyner tydt wederom in ghenaeden ſouden erkennen.

78. Want tuſſchen het aennemen en weygeren dier waren, was gelegen, *het leven ofte doot der Remonſt.* wordende de onwillige by de Hooge Regeringe *met de galge* gedreygt: ſodanich hadde den valſchen ſmaeck van dien Godlooſen woecker den oprechten ſmaeck van ghehaylichde

Recht-

Digitized by Google

Rechtvaerdigheydt omtrent de Hooghe Regeeringhe verdorven, datſe albereyts voor die ſelve, den wech tot alle vreetheydt hadde ghebaent: ende quam deſe onghehoorde ende exorbitante woeckerye ten voorſchyn opgepronckt, ende omhangen met den Heerlijcken Deckmantel van *Menage* en moſt dien't halven by den Remonſt. noch met goet genoegen, altyt met geen blyck van miſnoegen, gelijck een Sanct aengenomen, en op den Altaer van haere armoede by den ſelven gheviert en aenghebeden worden: ten ware door 't teghendeel te doen yemant de gal de Ed. Moghende verweckende de oorſaecke van ſyn eygen verderf wilde ſyn.

79. Daer van een exempel is geſien op den 27. *van Mey An.* 1651 ſynde Pinxter-Avont. Als wanneer van die vervuylde en verrotte Toeback aen den Soldaten tot rantſoen wierde gegeven: de Rantſoen haelders met die ſelve aen 't quartier komende, ende den verrotten Toeback haren Cameraden tonende, wierde van de ſelve belaſt den Toeback weder te rugge te brengen ter plaetſen daer ſy hem ghehaelt hadden: ſulcks geſchiedende ſonder nochtans een woort te ſpreecken, wiert het ſelve door den Commiſſaris terſtont de Hooge Regeeringe bekent ghemaeckt: 't welcke ſulcken verſtoortheydt inde herten der Ed. Mogende verweckten, dat terſtont alle Compagnyen in het geweer moſten komen; en uytgeſocht worden, wie de geene waeren die den Toeback weder gebrocht ende *de woecker wet der Ed. Mogende gevioleert hadden*: daer van eenige uytgevonden ende gevangen zynde, wierden deſelve Ghecondemneert aen den pael ghelloten te ſtaen met den Toeback om den hals, ende 't vonnis gheexecuteert; ſoo heeft die ſtraffe der arme menſchen, de overſiedende galle der Edele Moghende noch naeuwelijcx konnen ſtillen.

80. Soodanich hadde de Godt vergetene Gierichеyt en eygenbaetſoeckentgheydt de herten van de Hooge Regeeringe ingenomen ende tot alle ongehoorde en onchriſtelijcke practiken vervoert, datſe haer alles dede in 'twerck ſtellen wat maer bedacht konde werden *om eenich ende alleen handelaers van het gelt te blijven*, om daer door haer ſelven ten vollen te betaelen, op dat ſy alhier komende met den armen Remonſtranten het naeloopen niet en ſouden hebben; als die ghewoon waeren ghefolliciteert te worden ende gheenſints om anderen te ſolliciteren.

81. Ende op dat ſy nu daer van, allen anderen des beter mochten af-

Digitized by Google

ſeggen, en beſluyten, dat de 20000. guldens, ſoo hy Haex, als vooren gheſeyt meerder hadde getrocken, als zijne Gagie ofte Emolumenten bedragen warelijck is geweeſt het ſweet ende bloet der ſelve arme Remonſtranten.

31. Wat nu voren is geſeyt van het Advijs vande Ed. Mog Heeren Gecommitteerde Raden van Hollant in dato den 11. Iuly ende de Reſolutie Conformatoir vande Ed. Groot Moghende Heeren Staten van Holland ende Weſt-Vrieſlandt: het ſelve ſeyt mede uytdruckelijck het Advijs vande Ed. Mogende Heeren Raden van State in dato den 3. Iuny 1651. hier by *ſub lit. F.*

32. Jae neemt voorts allen twijffel wegh, het nader advijs der welgemelte Heeren Rade van State, in dato den 15. September 1651. hier nevens gaende *ſub lit. G.*

33. Synde dat ſelve Advijs *plané deciſoor*, omtrent deſe ſake, ſtellende de Gerechticheyt vande Remonſtranten t' eenemael naeckt ende bloot buyten alle verdere Diſpuyt: By welck Advijs, op de queſtien die daer worden gemoveert door de Heeren Bewint-hebberen teghens het vorderen der Tractementen by de Ghevanghenen uyt de Bahia: ende ſpecialijck *ofte onder het Woordt Tractamenten mede behooren begrepen te worden de Coſtgelden ofte niet? Wordt geantwoort ende uytdruckelijck verſtaen (N. B.) Dat Coſt-gelden en Tractementen zijn te ſamen geſmolten ende ſonder Diſtinctie*: Met alle welcke voorgemelte Advyſen u Hoogh Mogende haer doenmaels immers hebben geconformeert.

34. Zynde dan het weynige, dat den Remonſtranten in Brazyl wekelijcks wierde ghegheven in afcortinghe van hare Tractementen ofte Maent-gelden; aende ſelve onder den Name van Coſt-gelden betaelt, ende dat het Coſt-gelt, volgens het voorgemelde Advijs vanden Rade van State geenſints vande Tractementen is verſcheyden maer een ende het ſelve: gelijck dan oock de vordere te goet gehoudene Tractementen, den Remonſtranten in Hollants gelt alhier by Af-rekeninge zyn goet gedaen: Soo moet noodſaeckelijck volgen dat haer de ſelve Coſt-Gelden in ghelijcke valeur van Gelde moeten betaelt ende vergoedet worden.

35. Ten vyfden, confirmeert volkomentlijck het recht der Remonſtranten, de Reden, die de Ed. Moghende Heeren Ghecommitteerde Raden van Hollandt allegeeren by der ſelver Advys aende Ed. Groot Mogende Heeren Staten van Holland ende Weſt-Vrieſland in dato den 11. van Iulio 1651. daer ſy ſeggen; *Dat de Subſidien van deſen Staet aen de Weſt-Indiſche Compagnye in 't geheel en ſonder eenige Detractie worden voldaen,*

Digitized by Google

daen, dat derhalven volgens het advijs van den Rade van State de voorsz. gepretendeerde Gages in dier voeghen mede behooren te werden voldaen; Waer mede haer in 's gelijcken hare Ed. Groot Mogende voornoemt hebben gelieven te conformeren: als te sien is uyt het Extract der Resolutien vande Ed. Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende West-Vrieslandt in dato als voren geseyt, den *XI. van Iulio 1651. en hier achter by gevoegt sub lit. E.*

36. De Remonstranten hebben goet gevonden ten overvloet, boven alle hare vorige by ghebrachte redenen tot verdedinghe van haerlieden recht, alhier mede aen u *Hoog* Mogende te verhalen ende voor oogen te leggen gelijck als een præjudicatum, het rechtveerdige Vonnis in den Iaere 1653. by den Iuge tot Rochelle in Vranckrijck, niet alleene *in Simillimo Casu* als die vanden Remonstranten nu tegenwoordich is, maer dat meer is, selfs tegens de eygen meesteren vande parthy der Remonstranten uytgesproken ende geweesen.

37. *Het* werck dan in 't korte leyd aldus: het *Schip* Prins *Hendrick* te Peert, daer op Koopman was Govert Corsten Zant, comende uyt *Guine* voor de Camer van *Delft*: inden Iaere 1653. ende tot Rochelle vermits de Engelsen Oorloch ingeloopen, en gedwongen een geruymen tydt aldaer, tot gelegentheyt van verseeckert vertreck nae 't Vaderland, te verblyven: So heeft den voornoemden Coopman van het *Schip*, op Ordre van zyn Meesters, om de minste costen, het meestendeel van zyn ophebbende volckeren gelicentieert: ende willende aen de selve hare Gages ofte Loonen aldaer betalen, ende het Geldt tot so hoogen prijs haer aenrekenen, als dat in Vranckrijck ter plaetsen daer sy doenmaels waeren, was ganghbaer, differerende het selve van het Hollandts Geldt inde 30. ten hondert: soo heeft het volck den voornoemden Coopman, daer over tot Rochelle voor den Iuge in Rechte ghetrocken: alwaer by Vonnis vanden Iuge doenmaels voor recht is verklaert, *dat den Coopman zijn Volck haere Gages moste betalen nae de Valuatie ofte Cours van Gelde van de plaetse daer hy was uytghevaren ofte te Huys hoorde, ende zijn Volck aengenomen en gehuyrt hadde.*

38. Soo blijckt dan *Ho.* Mogende *Heeren*, uyt alle het voorgaende geallegeerde alhier, immers soo klaer als de Middags Sonne, het goede ende bondige Recht der Remonstranten, en dat niemant tegens soo danigen evidenten recht, ten ware tegen zyn Conscientie en boven alle recht en billickheyt, anders kan oordeelen ofte besluyten als dat het gheene haerlieden door de hooghe *Regeeringe*, met het hoochste on-

Digitized by Google

onrecht is ontrocken, ende onthouden, haer behoort ende moet vergoedet worden.

39. Hebbende dan de Remonſtranten tot hier toe het recht van hare pretenſien gededuceert: ende daer by met genoechſame Documenten 't ſelve geverifieert, ſo treden ſy voort tot de begrootinghe van de ſelvighe haere voornoemden Pretenſien; ende op dat uwe Hoogh Moghende volkomene ende klaere kenniſſe vande gheſchapenheydt van de ſaecke ſouden krygen ſoo dient dit volgende ghepremitteert;

40. Ende het is dan ſulcks, dat de Officieren ſoo u Hoogh Moghende in Brazyl gedient hebben, een yder nae quailteyt, des Maents voor Tractement by u Hoogh Moghende was toegheleydt als volget,

41. Een Colonel hadde 700. gulden per Maent, daer op deſelve in Brazyl aen Coſt-Geldt heeft ontfangen tot afcortinghe, yeder Maent 250. gulden Brazyls gelt, welcke 250. gulden aldaer zyn gereduceert tot 200. gulden Hollandts daer mede de Coronellen op hare Rekeningen en niet hooger zyn belaſt geworden.

42. Een Lieutenant Coronel hadde 400. gulden per Maent, ende heeft die ſelve aen Coſtgelt ontfangen per M. 125 gul. Brazyls: welke tot 100. gulden Hollants gereduceert zijnde, Soo is zyne Reeckeninghe daer mede alleenelijck ende niet hoogher belaſt gheworden.

43. Een Majoor hadde 250. gulden per Maent, en heeft in Brazyl maentlijck aen Coſt-Geldt ghenoten 80. gulden Brazyls, welcke zijn ghereduceert tot 60. gulden Hollandts: daer mede hare Reeckeninghe Maentelijcken zijn belaſt gheworden, ende niet hooger.

44. *De hooge Regeeringe heeft eygentlijck geen Maentlijck Coſtgelt getrocken, maer wel de geheele Maentlijke Tractementen met duyſenden ſeſſens, gelijck blijckt aenden Hooghen Raedt Hendrick Haex als vooren gheſeyd, dewelcke in Brazijl 20000. guld. meer gheirocken heeft als zijn Tractementen ende Emolumenten hebben bedraghen: welcken haven Ontfanck zy in't gheheel in Hollandts Geldt hebben doen Reduceeren ende alſoo hare Rekeninghen daer mede belaſten.*

45. Den Lieutenant Generael Schoppe is mede nu en dan eenighe Somma van Penningen in Brazyl by de Hooge Regeringe betaelt gheworden, ende alle het geene zyn wel Ed. verders, ſoo uyt de Magazijnen

Digitized by Google

zijnen als anders ghenoten heeft, is alles tot Hollandts Geldt ghereduceert, ende zyne Reeckeninghe oock niet hooger belast gheworden.

46. Het Tractement nu der Capiteynen, was ter Maent 148. *guld.* ende hebben die selve, in Brazyl ghenoten des weecks aen Cost-Geldt 12. *gulden Brazijs*, maeckende 9. *gulden* Hollandts Geldt, ende *des Maents* 48. *gulden Brazijs*, zijnde 36. *Hollandts*, verscheelende alsoo drie gulden des weecks ende 12. *per Maendt* ende heeft de hooghe Regeringe valschelijck ende ter quader trouwen, sonder eenige Reductie te doen, gelijck sy aen haer selven, den Lieutenant Generael ende de andere voornoemde hooft-Officieren gedaen hebben: de Reeckeninghen der Capiteynen *met* 40. *gulden per Maendt in plaets van* 36. laten belasten, ende alsoo den selven *in* 52. *Weecken zijnde een Iaer* verkort *tot een somma van* 156. *gulden.*

47. Ende zyn de Reeckeninghen der Capiteynen valschelijck ende ter qnaeder trouwen, door Ordre van de hooge Regheringhe, des Jaers belast gheworden met eene Somma
van —— —— —— —— —— 624 —— 0 —— 0

48. Daer sylieden niet meer en hebben ghenooten des Iaers, als de Somma
van —— —— —— —— —— 468 —— 0 —— 0

49. Welcke vier hondert acht en sestig guldens afgetrocken van de 624. guldens soo hebben de selve Capiteynen een yeder des Iaers minder ontfanghen, als sy belast zyn gheworden de Somma
van —— —— —— —— —— 156 —— 0 —— 0

50. Ende zyn de Capiteynen alsoo in 6. Iaren die sy gedient hebben alsnamentlijk de Jaren van 1648. 49. 50. 51. 52. 53. en 1654. by de hooge Regeringe belast gheworden met de somma
van —— —— —— —— —— 3744 —— 0 —— 0

51. Daer sy waerachtelijck inderdaet niet meer en bebben genoten als de somma
van —— —— —— —— —— 2808 —— 0 —— 0

52. Welcke

Digitized by Google

52. Welke voorſz ſomma van twee Duyſent acht hondert en acht guldens, af getrocken vande 3744 guldens, Soo zyn de Capiteynen een yeder hare rekeningen in ſes jaren hooger belaſt als zy ontfangen hebben, ende dient halven verkort, de ſomma van —— —— —— —— 956 —— 0 —— 0

53. Over welcke ſomma van 956 gulden als noit ontfangen hebbende de Capiteynen voor tegenwoordich als nu de betalinge verſoecken.

54. De Lieutenanten en Veendrichs hebben genoten aen Koſt-gelt in Brazyl, des weecks een yder 10. gulden Brazyls Geldt, maeckende 7. guld. 10. ſtuv. Hollants: nochtans ſo zyn der ſelver Rekeningen, door ordre vande hooge Regeringe, valſchelijck ende ter quader trouwen met tien guldens des weecks belaſt geworden: ende alſoo 2. guld. 10. ſtuv. des weecks 10. guld. des Maents en 130. guld. des Iaers hooger als ſy oyt genoten hebben.

55. Ende zijn de ſelve Lieutenants ende Vendrichs by de hooge Regeringe des Iaers een yegelijck zyne Reeckeninge belaſt geworden met een ſomme van — — 520 —— 0 —— 0

56. Daer ſy in waerheydt niet meer en hebben Ontfanghen als de ſommma van —— —— —— —— 390 —— 0 —— 0

57. Welcke 390 guld. afghetrocken van de voorſz. 520. guldens ſo blijft overich —— —— —— —— 130 —— 0 —— 0

welke 130 gul. is het gene daervoor zy lieden des Iaers op hare Rekeningen hooger zyn belaſt gheworden als zy Ontfanghen hebben.

58. En zyn alſo die ſelve in den tydt van ſes Iaren dat ſy gedient hebben by de Hooge Regeringe belaſt geworden met de ſomme van —— —— —— —— 3120 —— 0 —— 0

59. Daer ſy niet meer en hebben Ontfangen als —— —— —— —— 2340 —— 0 —— 0

60. Welcke

Digitized by Google

60. Welcke 2340 guld. afgetrocken vande 3120 guld. So bedraecht het geene een yder van haer is verkortet geworden, in 6 jaren dat sy gedient hebben de somma van —— —— —— —— 780 —— 0 —— 0

61. Welcke somma van 780 guld. is het geene daer over sy lieden tegenwoordich alhier als noyt ontfangen hebbende, betalinge versoecken.

62. Sijnde nu alhier verhaelt, wat dat een yeder Officier soo hooge als lage Stants in Brazyl weeckelijck ende Maendtlijck heeft genoten; daer by aengewesen is, het On-Christelijck onderscheyt by de hooge Regeringe gepractiseert ende vervolgens gehouden in het hooger belasten der Reeckeningen vanden eenen als van den anderen; Waer by volkomentlyk blijct niet alleen met wat een groote en ongehoorde onrechtveerdicheyt zy den Remonstranten hebben ontrocken, het geene sy aen haer eyghen selven, ende de hoofden der Reghementen hebben ghegeven; Maer hoe dat den Ed. Mogenden *Henrick Haecx*, van het Sweet en Bloedt der Arme Remonst. boven zyne Tractementen noch 20000. guldens in Brazyl meer heeft genoten en getrocken gehadt als hem toe quam: *Soo staet hier mede te letten dat alle 't gene sy genoten hebben: 't selve is geweest in baren gelde.*

63. In tegendeel, dat alle het geene de Remonst. hier voren hebben geaccepteert van costgelden als ontfangen te hebben, haer lieden is betaelt geworden in volgender manieren.

64. *De Hooge Regeringe, als voren geseyt, hebbende het gelt by u Hoogh Mogende tot betalinge van hare militie na Brazyl overgesonden, tot betalinghe van haere eygene tractementen geconverteert: hebben noch boven dat de eet waren als Meel, Gort, Erwitten, Bonen, Vlees, Speck, Boomolie. Boter ende Kaes. By u Hoogh Mogende mede tot onderhout van hare Militie derwaerts geschickt, uyt de Magasynen aen de vrye luyden aldaer woonende, tot een hoghen prys verkoft; ende in plaetse van dien, vervuylt ende verdorven Moscovisch Speck, door de Sonen van den Commissaris van de Vivres Sweerts aldaer gebracht; als mede van andere Coopluyden, suire en verdorvene Wijnen en Bieren en verrotte Toeback wederom ingekoft, die om haere verdorventheydt niemant anders hebben en wilde; ende die selve aen den Remonst. ende de vordere Soldatesque in voegen als hier nae geseyt sal worden, weder in betaelinge uytgereyckt.*

65. *Het vervuylde en verrotte Moscovis Speck, by de hooge Regeeringe tot een lagen*

Digitized by Google

laegen prys ingekoft, wiert aen den Remonſt. ghegheven in plaetſe van het goede Speck dat deſelve uyt de Magaſijnen met groote winſt hadden verkoft: en was de geſtalteniſſe van dat Moſcoviſchs Speck *ſodanich, dat als het maer het waeter raeckten, terſtont tot ſlym verſmolt; over welck ongoddelijck werck den Capiteyn* Benjamyn van Siegen *eens door ongedult in haeſticheyd ſeggende, dat hy geloofden, ende dat het de ſaecke ſelve ende de omſtandicheden van dien genoechſaem te kennen gaven, dat Iemant vande Hooge Regeeringe ende voornamentlijck de Ed. Mogende* Henrick Haex, *die voor heen als Coopmans knecht ende naemaels als Factoor inder Moſcou verkeert hadde, aen die negotie moſte participeeren: daer over perikel liep om eer en leven te verlieſen; en worden als eenen laſteraer gecalangeert die den Ed. Mogende Henrick Haex, een vande Goden van 't Recif, ſoo ſnode gelaſtert hadde: ende was dien Ed. Mogenden* Henrick Haex *daer aen ſo onſchuldigh als aen het rooven der vryluyden Coperen ende ſuycker ketels aen* Ithamaraca *en Parayba: daer door* Iſack de Rogiere *Sr. d' Ingenios aen Parayba gelijk gevaer hadde geloopen, die onder anderen door die voorſeyde Roverye, etteliicke duyſenden ſchade hebbende geleden (en welke onder 't faveur van een ſecrete acte van de Hooge Regeeringe, met vryheydt by ſommigen wierden gepleeght, tot Ruine van veele eerelijcke Inwoonderen) mede yets dier gelijckx over de roverijen als Capiteyn van Siegen over het Moſcovis Speck hadde geſproocken.*

66. Inde plaetſe nu, vande andere uyt de Magaſynen verkofte Eet-Waeren: koft de Hooghe Regeeringe in, tot rantſoen voor de Militie ſlechte verdorvene Franſe ende Madere Wynen, de Franſe tot 5. 6. en 7. ſtuyvers de canne, de Geharpueſde Madere Wynen ſommige tot 3. andere mede tot 5. 6. en 7. ſtuyvers welcke ſy de Remonſt wederomme eerſt tot 25. ende daer na tot een daelder de canne dwongen te ontfangen.

67. In'sghelijcks handelden ſy met de ſuere Bieren, die tot 3. en 4. ſtuyvers de can by haer ingekocht, de Remonſt. tot 15. ſtuyvers de canne wederomme moſten aennemen, ghelijck de verdere Soldateſque mede den verrotten Toeback, die als Turf Mul zynde ende niet een duyt weert gelijck den Commiſſaris Hubrecht van Beveren ſulcks ten allen tyden ſal getuygen, tot een daelder 't pont, ende dat in plaetſe van coſt, dwongen te ontfangen.

Of nu die Ed. Mog. Heeren vande Ho. Regeringe, den winſt uyt deſen ongoddelijcke woecker getrocken, ten eenemael tot voordeel vande caſſe van uwe Hoogh Mogende ofte de Compagnye hebben laeten komen: dan ofte ſy niet voor een goet gedeelte de ſelve waeren, voor haere reeckeninghe hebben in ende uyt verkoft en-

de

Digitized by Google

de voorde winſt daer op vallende, wederom van de beſte waren uyt de Magaſynen genomen, tot onderhoudinge van haere keuckens: daer van ſal den Reken-Meeſter Iacob Ou-zsel als noch tot Amſterdam woonende u Hoogh Moghende konnen bericht doen, wat hy daer omtrent uyt den mont van den Commiſſaris vande Vivres Sweers heeft verſtaen: gelijck hy ſulcx tegen eenige vande Remonſt. heeft bekent gemaeckt.

69. Gelijck met de Wijnen ende Bieren, ſo hebben zy oock gehandelt met vele andere Waren aldaer te lande vallende, als Bonen Fabeſen, Milie en de Farinha die zy tot meer dan eens ſo hogen Prijs uyt den Magazinen den Remonſtrantenhebben opgedrongen, als wel die ſelve by den Vry-Luyden uyt den Winckels konden worden gekoft: Iae ſoo heeft de hooge Regeringe den Remonſtranten de Farinha aengerekent tot 13. ſtuyvers en een half de Can, daer door haerlieden expres Verbodt de Winckeliers de ſelve niet hooger en mochten verkoopen dan tot 6. ſtuyvers ende een Oortjen de Can: So hebben zy mede gedaen met den Verrotten Bakeliau, met de Milie, Boonen ende Fabeſen.

70. Voorts heeft de Borgerye, voor Brazyls Geldt alle Eet-Waren uyt de Magazinen ghehaelt, ſonder gheſetten Taxt; daer de Remonſtranten niet meerder en konden kryghen, als het weynighe dat naer verhaelt ſal worden: moetende de reſt nemen in ſoodanighe vuyle ende onnutte waren; ende het gheringhe dat ſy noch ghenoten hebben daer voor zyn haere Reeckeninghe in Hollandts Geldt belaſt geworden.

71. *Soo dat zy Remonſtranten wel met Rechte mogen klagen dat dat Magazyn voor haerlieden is geweeſt een drie dubbelden Lombert.*

72. De Remonſtranten verhaelt hebbende in 't Generael, de qualiteyt der Waren, ſoo zy in plaetſe van Geldt in betalinge hebben ghekreghen: ſullen als nu aen u Hoogh Moghende bekendt maecken de quantiteydt der ſelver, die zy lieden weeckelijck hebben ghenoten.

73. So was een Capiteyn des Weecks toe gheleyt 12. guldens Brazyls Geldt maeckende 9. guldens Hollants: ende wierdt aende ſelve meeſten tijdt ghegheven des Weecks maer 3. guldens Brazyls Geldt omtrent een Daelder aen Eetwaren, ende een Daelder aen ſuyre ende verdorvene Wijnen ofte Bieren, maeckende dat ſelve 6. gulden Brazijls gelt te ſamen, vande 6, reſterende guldens wiert een Reſt-Cedule gegeven.

Digitized by Google

74. Aen een yeder vande Luytenants ende Veendrichs, die des weecks was toegeleyt tien guldens, wiert weeckelijck gegeven 2. gul. 10. ſtuyv. Brazyls gelt, omtrent 25. ſtuyv. aen Eetwaeren, ende even ſo veele aen ſuyre Wynen ofte Bieren; maeckende dat ſelve alſo 5. gul. te ſamen, ten pryſe aengereeckent als boven geſeyt: voor de reſterende 5. gul. kreghen de ſelve mede eene Reſt-cedule: dewelcke de arme Remonſt. tot onderhout van haer, haer Vrouwen ende kinderen aen Ioden ende Ioden genoten moſten vercoopen, *met het verlies van noch een darde part.*

75. Doch de Ed. Mogende aen ſiende den woecker ende wīnſt der Ioden, lieten den Remonſtranten by de ordre aenſegghen, dat ſo wie van haere opgekofte Wynen ende Bieren, ten pryſe voornoemt wilden hebben, ſo veele van de ſelve ſouden mogen uyt den Magaſynen haelen (daer het haer doch enckel om te doen was) als hare Weeckelijcke Reſt-cedulen beliepen.

76. Daer mede moſten de Remonſt. te vreden ſyn, en Iaren ende dagen haer behelpen; met goeden ooghen aenſiende onder ſo een Barbaris Tractement, *dat die van de Hooge Regeeringe haer gelt wech droeghen, ende de andere Hooft Officieren vande Regementen haer Maendlijcke ende Weeckelijck koſtgelt ten vollen ende dat in baeren ghelden ghenooten: dat de Eedwaeren voor haer geſonden, door de Hooge Regeeringhe uyt de Magaſynen vere coft wierden, ende onnutte verdorvene waeren door deſelve weder inghekoft die haer tot 2. en 3. mael booger prys, wierden opgedronghen als ſy die ſelve inghekocht hadden: ende daer voor die by den Vryluyden te bekomen waren.*

77. So hebben de Remonſt. haere Iammeren, ellende, ende noyt meer ghehoorde verongelijckingen, noch liever willen verkroppen, ende alhier voor de Rechtbanck van u Hoogh Mogende haer rechtvaerdige klachten voortbrenghen; dan door een ontydige (hoewel anderſints ghenoechſaem wettighe) oppoſitie, doenmaels daer te Lande den Staet eenighe Perikelen ofte onheylen veroorſaecken: met vertrouwen dat uwe Hoogh Mogende die ſelve haere getrouwicheyt ende verdraechſaemheyt 't ſyner tydt wederom in ghenaeden ſouden erkennen.

78. Want tuſſchen het aennemen en weygeren dier waren, was gelegen, *het leven ofte doot der Remonſt.* wordende de onwillige by de Hooge Regeringe *met de galge* gedreygt: ſodanich hadde den valſchen ſmaeck van dien Godlooſen woecker den oprechten ſmaeck van ghehaylichde Recht-

Digitized by Google

Rechtvaerdigheydt omtrent de Hooghe Regeeringhe verdorven, datse albereyts voor die selve, den wech tot alle vreetheydt hadde ghebaent: ende quam dese onghehoorde ende exorbitante woeckerye ten voorschyn opgepronckt, ende omhangen met den Heerlijcken Deckmantel van *Menage* en most dien't halven by den Remonst. noch met goet genoegen, altyt met geen blyck van misnoegen, gelijck een Sanct aengenomen, en op den Altaer van haere armoede by den selven gheviert en aenghebeden worden: ten ware door 't teghendeel te doen yemant de gal de Ed. Moghende verweckende de oorsaecke van syn eygen verderf wilde syn.

79. Daer van een exempel is gesien op den 27. *van Mey An.* 1651 synde Pinxter-Avont. Als wanneer van die vervuylde en verrotte Toeback aen den Soldaten tot rantsoen wierde gegeven: de Rantsoen haelders met die selve aen 't quartier komende, ende den verrotten Toeback haren Cameraden tonende, wierde van de selve belast den Toeback weder te rugge te brengen ter plaetsen daer sy hem ghehaelt hadden: sulcks geschiedende sonder nochtans een woort te spreecken, wiert het selve door den Commissaris terstont de Hooge Regeeringe bekent ghemaeckt: 't welcke sulcken verstoortheydt inde herten der Ed. Mogende verweckten, dat terstont alle Compagnyen in het geweer mosten komen; en uytgesocht worden, wie de geene waeren die den Toeback weder gebrocht ende *de woecker wet der Ed. Mogende gevioleert hadden*: daer van eenige uytgevonden ende gevangen zynde, wierden deselve Ghecondemneert aen den pael ghesloten te staen met den Toeback om den hals, ende 't vonnis gheexecuteert; soo heeft die straffe der arme menschen, de oversiedende galle der Edele Moghende noch naeuwelijcx konnen stillen.

80. Soodanich hadde de Godt vergetene Gierigheyt en eygenbaetsoeckentgheydt de herten van de Hooge Regeeringe ingenomen ende tot alle ongehoorde en onchristelijcke practiken vervoert, datse haer alles dede in 'twerck stellen wat maer bedacht konde werden *om eenich ende alleen handelaers van het gelt te blijven*, om daer door haer selven ten vollen te betaelen, op dat sy alhier komende met den armen Remonstranten het naeloopen niet en souden hebben; als die ghewoon waeren ghesolliciteert te worden ende gheensints om anderen te solliciteren.

81. Ende op dat sy nu daer van, allen anderen des beter mochten af-

Digitized by Google

afweyren, ende om oock te gelijck met eenen, alle moeyelijcke Aenſpraecke der Armen en nootdruftighen te ontgaen: bewyſende alſop daer meede dat den Aert van den onrechtveerdighen Rechter haer Lyf eyghen was: So lieten die Ed: Moghende by de Ordre allen Officieren aenſegghen ende dat op peene van Caſſatie, Dat zy haer ſouden hebben te wachten van voortaen eenighe verſoeck ſchriften meer voor haere onder hebbende benoodichde Militie te teeckenen, daer by de ſelve eenich Geldt ofte andere nootdrufticheden quamen te eyſſchen: Soo dat daermede de Deure van alle moeyelijckheydt ende vervolghens oock voor de Barmhertigheyt wierde toegeſloten;

82. Ende op dat nu de Officieren haer, vande ghedreychde Caſſatie mochte bevryen, en nochtans evenwel hare Arme, Krancke ende Ellendighe Soldaeten, voor ſoo veele in haer was, ſoulageren: Soo zyn zy ghenootſaeckt gheworden *die uytghehongerde ende uytgeteerde menſchen op de Trappen ende inde Deuren van het Raedthuys te laten brengen, op dat die ſelve aldaer in Lazarus Staet ende Gheſtalteniſſe, aende voorby gaende Ed. Mogende de levendige Requeſten van hare Iammerlijcke Armoede, Gebreecken ende Ellendicheden mochten vertoonen*; Op hope, dat die Ed: Mogende door 't eygenſelfs aenſchouwen; met eenighe Deereniſſe mochten worden bewogen.

83. Maer dat ſelve by haer te ontmoeten, was *rara avis in terris nigroque ſimillima cigno*: en ghebeurden al vry wat ſelden, voornaementlijck omtrent het Geldt geven, met de op gekochte zuire Wijnen ende Bieren waeren haere Ed: Mogende vry wat liberaelder: doch zy wiſten den waerom.

84. Soo dat het veele lichter ende ghemackelijcker was Hercules, ſynen Knodts uyt de Vuyſten te wringhen: als uyt die vaſthoudende handen der Ed: Mogende door onnoofel ende barmhertich zien, eenen ſtuyver los te breecken.

85. Eene vande Commiſen, hebbende een Requeſte voor de Vrouwe van ſeecker arm kranck Man, verſoeckende een eenige Maent Gagie, geſchreven: wiert daer over by de Ed: Mogende wel dapper door ghehaelt: niet teghenſtaende des ſelfs menichvuldige betuygingen, dat die Arme Menſchen met ghedurich Kermen ende Kryten noyt onderlieten hem te quellen; ende dat oock hy van ſodanige Luyden ghebeden, ende op ſoodanighe erbarmelijcke wijſe om Godts wille verſocht wordende, die ſelve tegens zyn gemoet, niet en konde ongeholpen van hem laten gaen.

Waer

Digitized by Google

Waer mede eene vande Ed: Moghende (en daer van men ſulckx het minſte verwacht hadde) gheene andere redenen om den voorſeyden Commys te beſtraffen meer vindende, en nae het queſtieuſe *Requeſte* fiende, ende dat ſelve teghens het formaet van het pampier dat voor haer op de Tafel lach, paſſende, en bevindende dat ſelve daer mede over een te komen, vraechden aende andere zyne mede Raden ofte ſy daer uyt niet en oordeelden, dat het Pampier daer den Commijs de Requeſte hadde opgheſchreven was van het eyghen Pampier vande Compagnye? ende ſulcks met egale ſtemmen by de ſelve gheaffirmeert zynde; So was het doen eerſt te rechte dat den Commijs den Vis vergalt hadde; met ſoo onmatich des Compagnijs Pampier te verquiſten: daer men wel ander werck mede wiſt: en wiert hem dienthalven wel expreſſe aengeſeyt dat hy hem van doen af aen ſoude wachten geene ſodanighe Requeſten meer te ſchryven, ende ſo hy doch immers wilde, dat hy hem niet en ſoude laten geluſten eenig Compagnys Pampier daer toe te gebruycken;

87. Ende is de Compagnye alſoo in die naeuwe toeſienders en vrome Sorge Dragers over hare goederen, wel hoochlijcken ghehouden; ende twijffelen de Remonſtranten ofter oock in dien Raet wel oyt yets profitabelder, als op dien Dach, by de Ed. Mogende is verhandelt geworden.

88. Met alle welcke voorverhaelde verkortingen der Remonſtranten de Hooghe Regheringhe noch niet vernoecht zynde, heeft voorts den ſelven ontrocken ende ontnomen haer aen part vande Buyt-gelden, die volgens d'ordre van deſen Staet, haer rechtveerdich toekomen ende die ſy den Vryen Capers altydt hebben afghetrocken oock tot een Gerechte dardepart daer van zy den Soldaten maer een tiende hebben gegeven, ende voorts den Capiteynen om met een woort te ſeggen *Nihil* ende het ſpel was al met haer, *Lucri bonus odor ex re qualibet, die op den Roof te leven gewoont zijn, die laten geen proy verby vliegen*: Daer deſelve Buyt-Gelden by alle voorige Regeringen, als oock noch een tijt lanck by deſe Ed. Mog. des Compagnys Dienaers altydt zyn ghevolcht gheworden, oock meede van Compagnys Prijſen: doch ſedert het Arrivement van u Hoogh Moghende Secoers in Brazyl hebben die Edele Moghende deſelve Buyt Gelden wel ontfanghen maer inghehouden, alleene den Lieutenant Ghenerael Schoppe zyn Aenpart betaelende, voorts allen anderen daer van priveerende; *Ende is*

Digitized by Google

dat buytgelt, door die Religieusen tot een Heyligen Gift die hare voornoemde heylige Menage, de eygen Sanct van haer Hert: ende eenichste Deck-Mantel van haer onrechtveerdicheyt mede opgeoffert geworden: gelijck als oock het suyre ende in bloedt ende sweet verdiende Loon der Arme Remonstranten, alleene die haren Afgodt moesten versoenen, payen, en versadigen, ende voor d'Ed. Mog. ende allen anderen betalen ende voldoen.

89. Daer die Edele Moghende de premie van haere Buyt-Gelden, zynde voor een yeder, een ten hondert, uyt de prinsen soo by des Compagnys Schepen wierden verovert, wel dapper tot haren voordeele hebben weten te extenderen, oock tot de Prinsen by particuliere Capers verovert, ende daer van oock te gauderen: Iae dat noch meer is, so hebben zy lieden de parten van die voorsz Premie, des overleden Heere Trouwers en des Heere Beaumont, die na 't Vaderland vertrocken was, haerlieden gewesene mede Collegen *tanquam jure accrescendi* haer geapproprieert en toegeygent.

90. Soodanich wisten die Ed. Moghende omtrent haer recht, ende eens anders als het haere, op dat hare gierichеydt nerghens in en soude missen, te vigileren, sulcks dat sy uyt die premie met haer drien Hooft voor Hooft over de *seslich duysent guldens hebben genoten*, ghelijck den ghewesenen Reecken-Meester Iacob ou Ziel ende anderen sulcx genoech konnen getuigen: van welcken overvloet sy niet connen bewysen, dat zy inden Aldergrootsten noot, aen des Landts ofte Compagnys Schat-kist eenen eenighen helder hebben willen verstrecken; dat ten tijden van het laetste overgaen, Godt betert, meer dan genoeg is gebleken.

91. Noch was dit alles niet ghenoech maer daer voor henen des Compagnys Dienaers, altijdt by de voorige Regheringhe mede vrye Loghementen hebben ghehadt in Plaetse van serviscn: Soo hebben de Remonstranten op haer eygen kosten moeten huyren, daer de Huys-*Huyren* in Brazyl wel vijf mael soo dier zyn als hier in Nederlandt: Sonder oyt eenich servijs ofte vergoedinge daer voor te sien, ghelijck sulcks alle u Hooch Moghende Militie alhier te Landen geniet, die de Remonstranten in alle gelijck zyn.

92. Considereert nu hier by eens bidden wy, *Hooch* ende *Moghende* Heeren, ende overweecht eens serieuselijck met een Christelijck Ghemoedt hoe dat de Remonstranten boven dat ellendighe Cost-Geldt daer van zy, ghelijck genoechsaem beweesen is, in voeghen het selve aen haer is betaelt gheworden, gheensints de helft ten goede en hebben

Digitized by Google

hebben geprofiteert in den tijdt van ses Iaeren dat die selve in Brazyl ghedient hebben, een eenige Maent Gagie hebben ontfangen, daer door zy gheneceſſiteert zyn gheworden, haere andere Tractementen tot hare onderhout op Intereſſe te moeten lichten, welcke Intereſſe tot noch toe by veelen tot haeren Laſte is loopende, als noch op verre nae by 't Landt niet betaelt zynde: daer uwe Ho: Mog. haere Militie hier te Lande Maentlijck af betalen.

93. Conſidereert eens bidden wy, Hooch Moghende *Heeren* hoe dat der Remonſtranten Wiſſel-Brieven door misbetalinghe van den Staet, van tijdt tot tijdt meeſtendeel met proteſt zyn weder te rugghe ghevonden: daer over de Arme Remonſtranten dan voor eerſt boven den Intereſſe, *voor Wiſſel ende herwiſſel noch vijf en twintich ten hondert hebben moeten betalen.*

94. Wy bidden Om-Godts-Wille Hooch ende Moghende Heeren, conſidereert eens daer by die betalinge, die den Remonſtranten in Brazyl genoten hebben in voegen als vooren hebben aengeweſen: *daer by haerlieden quade betalinghe hier te Lande, daerom ſy als noch moeten loopen; zijnde van het begin van haren Dienſt tot nu toe in het thiende Iaer*: voorts het ontrecken der Buyt-gelden, 't onthouden der Serviſen; *En overweegt dan eens of ſe het oock met het Ghemoet van een Chriſtelijcke Overigheyt wel ſoude over een komen; den Armen Remonſtranten die alle andere verongelijckingen ende verkortingen over het hooft ſien: noch boven dat voorverhaelde, te ontnemen de vergoedinge van het lichte Geldt, dat zy als nu onweder ſpreeckelijcken beweſen hebben haer voor God: rechtveerdichlijcken toe te komen: ende die arme luyden die om haer loon in bloet in ſweet verdient, komen ſpreken, met een afſlagigh Antwoort te betalen?*

95. *Wy bidden Hooch ende Mogende Heeren conſidereert eens, hoe verre dat dit ſoude verſchelen vande Rechtveerdicheydt en Barmhertigheydt, die den Rechtveerdigen ende Barmhertigen Godt, alle Overicheyd van hem op Aerden gheſtelt, ſoo hooch aen beveeldt over haren Onderdanen te oeffenen.*

96. *Wy bidden Ho. Mogende Heeren conſidereert eens hoe verre dit verſchelen ſoude van het Gebodt Godts, dat daer gebiet den Arbeyder zyn Loon te gheven, ende dat den vloeck ſpreeckt over die gheene die de Sonne daer over laten ondergaen.*

97. *Wy bidden Hooch ende Mogende Heeren Conſidereert eens hoe dat ſoude over een komen met die beloften die u Hooch Moghende heylichlijcken aende Remonſtranten ter tijdt doe deſelve nae het ſluyten der Vrede met Spaignyen in u Hoogh Moghende Dienſt nae Brazijl ſouden overgaen; ghedaen hebben: Van*

die

Digitized by Google

die ſelve voor allen anderen in 't toekomende te ſullen gratificeren.

98. *Conſidereert eens hoe verre dit ſoude verſchelen van die ghelijckmatighe vergeldinge die de Remonſt. daer op verwacht hebben, na ſo veele uytgeſtane ende noyt meer gehoorde Miſerien, Ellenden, en hongers nooden, ende dat voor ſoo lange Iaren in aller ghetrouwcheyt gedane dienſten.*

99. *Conſidereert eens Hoogh ende Moghende Heeren wat oorſaecken van eewighe ende rechtveerdige klachten dat u Hooch Mogende ſouden geven aen die ellendighe Remonſtranten, die uyt een vaſt vertrouwen van Rechtveerdicheyt ende Barmhertichеydt te ſullen vinden, gekomen zijn hare ſoo rechtveerdige klachten over ſoo Goddeloose verongelijckingen, voor de Rechtbanck van u Hoogh Mog. uyt te ſtorten; by aldien deſelve in haere hoope van recht te verkrygen bedroghen, ſouden moeten bekennen dat uwe Hooch Mogende (het geen zy noyt en hebben konnen nochte oyt en ſullen gelooven,) ſoo veele ende oneyndelijcke verongelijckingen haer aenghedaen als nu door 't weygheren van Recht, gelijck als voor goet ſouden kennen.*

100. *Conſidereert eens bidden wy Hoogh en de Mogende Heeren hoe dat het ontrecken van het Bloedt ende Sweet der Armen noyt gheenen Staet en verrijckt, maer wel in tegendeel de Rechtveerdige Gramſchap Godts over ſoodanige meer ende meer verweckt, die een geweldich beſchermer ende hanthaver van het recht der Armen is.*

101. *Conſidereert eens Hoogh en Mogende Heeren dat wy u Hoogh Mogende bidden, niet om het uwe, maer om betalinge van het onſe, om betalinghe van ons dier verdiende Loonen, die wy in Bloet ende Sweet verdient hebben: ende dat inmers ſoo vaſt ſtaet als een Muyr datſe ons toekomen, datſe ons vande hooghe Regeringe met gewelt onthouden zijn, ende dat wijſe noyt en hebben ontfangen: Soo datſe ofte inde Caſſe van u Hoogh Moghende zijn verbleven dieſe als dan noch denchdelijck aenden Remonſtranten ſchuldich zijn, ende dienvolgens oock gehouden om te betalen: ofte anderſins, ſoo is het evenwel aen uwe Hoogh Mogende de hooghe Regheringe daer over Reeckenſchap af te vorderen.*

102. Alle dit voorſeyde dan, by uwe Hoogh Moghende wel ende rijpelijck overwoghen zijnde, ende daer uyt naeder kenniſſe van het goede Recht der Remonſtranten bekomen hebbende: Soo vertrouwen ſy vaſtelijck dat uwe Hoogh Moghende meede ſullen bewoghen worden: aen haer Rechtveerdicheydt ende Barmhertichеydt te oeffenen.

103. Waer mede dan de Remonſtranten achtende haer recht, omtrent het eyſchen vande Vergoedinge van het Lichte Geldt ghenoechſaem ten overvloet, Iae onwederſprekelijcken gejuſtificeert ende geaſtrueert te hebben.

So

Digitized by Google

104. Soo gaen sy over tot het tweede poinct vervat in haerlieden versoeck, hier voren gementioneert: als namentlijck *om te hebben betalinghe van haerlieden verdiende Tractementen, ende dat, tot den dagh toe dat de selve by u Hoogh Mogende van haren Eedt ende Commissie zijn ontslagen geworden;*

105. Ende seggen tot justificatie van 't selve, *dat sy luyden, inden Iare 1647. in September*, nae het sluyten vande Vrede met Spagnien: *by U. Hoogh Mog: ende dat na de Ordre van't Landt zijn aenghenomen.*

106. Gelijck sulcks blyct uyt de Resolutie van hare Ed. Gr: Mog: Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt in dato den xj. van Iulio 1651. hier achter by gevoecht *sub Lit. E.*

107. Daer mede het uwe Hoog Mogende heeft belieft haer te conformeren.

108. Daer op haer, by zyne Hoocheydt Hoogloffelijcker gedachteniſſe, hare Acten zyn verleent;

109. Ende by hare Ed. Mogende de Heeren Raden van State, hare Commissien, gedepescheert ende verveerdicht geworden.

110. *Inhoudende alle die voorseyde hare Commissien* by de Ed. Mogende Heeren Raden van State verleent, *expresse Clausule*: als namentlijck N. B. *dat die haeren dienst sal duyren tot wederseggens toe*; Ende refereren haer dies aengaende alhier de Remonstranten wel expresselijcken tot en aen deselve hare Commissien.

111. Op welcke Commissien zy aenden Staedt deser Landen den Eedt van getrouwicheyt hebben gedaen: ende zyn alsoo voorts by uwe Hoogh Mogende in het laetste van het Iaer 1647. *tot Secours* vande West-Indische Compagnye nae Brazyl afgesonde geworden.

112. Soo dat sy nu eyndelijck, *nae een ses Iarighen dienst, vermits het verlies* van *Brazyl* ('twelk inden Iare 1654. op den 27 van Ianuari by capitulatie, door de Hooghe Regeringe aldaer, aenden Portugijs is overgegeven geworden) *in Augusto des selvẽ Iaers 1654. wederom hier te Lande ghekomen zijn.*

113. Als wanneer sy tot meermalen toe in aller onderdanicheydt, by u Hoogh Mogende hebben aengehouden ende vande selve versogt *om de betalinge van hare achterstallige Gagien; Om dimissie van haren dienst, ende om ontslaginge van haren Eedt op hare Commissien gedaen.*

114. Doch is dat selve haer versoeck, van tijd tot tijdt by uwe Ho: Mogende gedifferéert ende gedilayeert geworden.

115. Houdende alsoo den Remonstranten soo wel in't eene als in't

Digitized by Google

andere, geduyrich henen ſuſpens: Sonder dat haer deſelve ergens konden keeren ofte wenden: en waren U Ho: Mog: daer door den Remonſtr. genoechſaem belettende van haer Fortuyn, tot voorſtant van haer en hare familien elders te ſoecken.

116. Tot dat het eyndelijck eenmael, nae ſoo vele en ſo langhduyrige Sollicitatien, u Hoogh Mog heeft belieft, *by hare Reſoultie op den 27. Ianuario 1655.* genomen, den Remonſt. *Eerſtelijck van haren Dienſt ende Eedt op hare Commiſſien gedaen, te ontſlaen.*

117. Synde even dien dach, ſedert het overgaen van Brazijl, een geheel Iaer verloopen: als te zien is by die voorſz Reſolutie, hier by gevoecht, *ſub lit. H.*

118. Hebbende de Remonſtranten alſoo *een volkomen Iaer langher ghedient, als haer, by hare Af-Reeckeninghen is goedt ghedaen geworden.*

119. Sijnde deſelve, ſo in Brazyl na het overgaen, als op de Reyſe nae 't Vaderlant tot haer arrivement alhier, noch ſeven volle Maenden uyt ende onderwegens geweeſt: welcken bedroefden tyd zy genoegſaem inde grootſte Ellenden ende Miſerien des Werelts hebben gepaſſeert, als dewelcke gedurende de Reyſe lagen als Haringen te Schepe gepackt, Iae vele vande Remonſtranten die ganſchen tijt, door manquement van plaetſe in Regen en in Wint boven op het verdeck vande Schepen, ghenietende niet veel meer als een paer Mutsjes Waters des Daeghs.

130. Soo zyn zy Remonſt. alhier te Lande gearriveert zynde, in't laetſte van Auguſto 1654. niet tegenſtaende alle ghedane verſoecken ter contrarie by u Hoog Mog: noch, tot op den 27. Ianuary 1655. op gehouden geworden: als blijckt by de voorſz Reſolutie van u Hoogh Mog: *ſub lit.* H. voornoemt.

131. Gheliſck ſyluyden dan, ſedert den tijt van haer Arrivement, als mede vanden Dach van hare ontſlaginge, vervolgens aen uwe Ho: Mogende vele en verſcheyden Requeſten hebben gepreſenteert en dat om te hebben hare Afreeckeningen *tot den Dach toe van hare ontſlaginge, ende ſulcks uyt kracht van haerlieden Commiſſien* by de Edele Mogende Heeren Raden van State aen haergegeven.

123. Vervattende deſelve Commiſſien der Remonſtranten *de eygene en obligatoire beloften van u Hoogh Mogende, Soo dat den dach van haere ontſlaginghe, is den eyghentlijcken dagh van wederſeghens*, in de voorſeyde Commiſ-

Digitized by Google

Commissien ghementioneert ende geexpresseert, als boven verhaelt; *quo sit relatio.*

123. Doch, so en hebben de Remonst. van tijt tot tijt, niet als dilatoire Antwoorden ende Resolutie vernomen: als blijckt by u Hoog Mogende Resolutie in dato den 2. van September 1654. daer achter *annex sub lit. I.* Daer by het u Hoogh Mogende belieft dit billick ende rechtmatich versoeck der Remonst. *provisionelijck te differeren.*

124. Ghelijck het u Hoogh Moghende by haere Resolutien, over naerdere gedaene instantien der Remonst. ghenomen, op den 17. van September 1654. daer aen volgende, nochmaels heeft belieft by der selver Resolutie vanden 2. September 1654. voornoemt (in 't versoek provisionelijck te differereren) te persisteren.

125. Tot dat het uwe Hoog Mogende goetgedacht heeft, by twee verscheyden Appoinctementen, gegeven op seeckere Requesten, der Remonstranten d' eene van dato den 3. van December 1654. en d' ander van dato den 27. January 1655. *der Remonst. versoeck te stellen in handen van Commissarien*, als by deselve Resolutien vanden 27. Ianuary hier achter by gevoecht te zien is.

126. Waer op gevolgt zynde het Rapport vande Heere Huygens, ende andere U Hoogh Mogende Gedeputeerden tot de saken van Brazyl ter Generaliteyt gedaen op den 2. van Meert 1655.

127. So heeft het uwe Hoogh Mog. gelieft op dat voorseyde rapport een Resolutie te nemen in voegen als volcht.

128. *Is gehoort het Raport vande Heeren Huygens ende andere haere Hoog Mogende Ghedeputeerdens tot de saecken vande West-Indische Compagnye achtervolgens der selver Resolutien vanden 3. December ende 27. January lest leden gevisiteert, ende geexamineert hebbende*, de respective Requesten aen hare Hoogh Mog: gepresenteert, *uyt den Name ende van wegen de Hooge, mindere Officieren ende gemeene Soldaten*, den Lande gedient hebbende in Brazyl, *raeckende de betalinge van hunne verdiende Gagien*: waer op gedelibereert zynde, is goetgevonden ende verstaen, *dat de voorsz. Gages, betaelt sullen worden tot het Overgaen vande Conqueesten in Brazijl voornoemt ende langher niet mits N. B.* dat de voornoemde Officieren ende Soldaten, *daer en 't boven voor haer overkomen herwaerts sullen genieten drie Maenden Gagie*, 't sy deselve alhier jegenwoordich zyn gearriveert, of nochmaels souden moghen komen te arriveren, *sullende nae 't gheene voorschreven is de Af-reeckeninghen der Supplianten werden ghedepescheert,*

Digitized by Google

ende opgemaeckt; daer nae haer de Boeckhouders Gillis van Schendel en Iohan vander Duſſen in't opmaken der voornoemde Reeckeninghen ſullen hebben te reguleren &c. als te ſien is uyt de gemelte Reſolutie van u Hoogh Mog. *in dato den 2. van Maert 1655. ende hier annex ſub lit. K.*

129. Ende heeft het uwe Hoogh Mogende alſoo belieft ende goet ghedacht by die ſelve haere Reſolutie aenden Remonſt. *eens drie Maenden Gagie te gheven* in plaetſe *van een geheel Iaer Tractement*, het welcke ſy (volgens hare gegevene Commiſſien) immers aenden Remonſtranten voor Godt, ſo rechtveerdich ſchuldich waren.

130. Niet tegenſtaende dat de Ed: Mogende Heeren Ghecommitteerde Raden van Hollandt doenmaels mede by haer Ed: Advijs wel expreſſelijck verſtonden ende oock toeſtonden *dat de Remonſtranten mochten ende oock behoorden betaelt te worden tot den dach toe van haer Arrivement alhier te Lande.*

131. Ghelijck ſulcks altijdt by de Compagnye ontrent hare Dienaers gebruyckelijck is geweeſt *ende ghelijck uwe Hoogh Mogende ſelver N. B. het ſelfde altijd* mede hebben geobſerveert, ontrent alle Perſonen ſoo voorhenen van tijt tot tijt uyt Brazyl zyn overghekomen.

132. So dat de Remonſtanten tegens ſodanige groote ende ongehoorde verkortinghe met recht waren dolerende, ende verder bleven inhereren, *haerlieden voor Godt ende ganſche Wereldt goet hebbende Recht:* Verſtaende *dat u Hoogh Mogende* (onder reverentie gheſproocken) *niet en vermochten dan met het hoochſte onrecht*, ende dat tegens hare verleende ende ghegevene Commiſſien, *den Remonſtanten drie geheele vierendeelen van haer lieden in Bloed: ende Sweet ſoo ſuyr en duyr verdiende loonen af te trecken, ende aen die ſelve met een vierde part de geheele ſchult te willen betalen.*

133. So hebben daer op uwe Ho: Mogende deſelve hare voorſeyde Reſol: wederom *vande drie Maenden*, aen ſtonts gelieven uyt de handen der Boekhouders af te vorderen en in te trecken: die ſelve belaſtende, der Remonſtranten Reeckeningen, niet wyders op te maken als tot den Dach toe van het overgaen van Brazyl, ende daer by *de verhooginge der drie Maenden*, voorts proviſionelijcken af-ſnydende.

134. Sedert welken tijt, de Remonſtranten wederomme geduyrich henen hebben geloopen, geſolliciteert, geremonſtreert, aenghehouden, geſmeeckt ende met de tranen inde ooghen ghebeden, op hoope van noch een mael van uwe Hoogh Moghende *eenen goeden uyt-ſlach, gelijck weeſende de rechtveerdicheyt van hare ſaecken*; ontrent haer werck, te ſullen erlanghen.

Soo

Digitized by Google

135. Soo hebben sylieden dient halven, *op den eersten van Augusto* 1657. nochmaels aen U. Hoogh Mogende naerdere Requeste gepresenteert, daer by versoeckende dat het die selve doch wilde ghelieven haer eenmael, over het so Iammerlijck en langhdurich naeloopen der arme Remonstranten te erbarmen; ende aen dieselve eenmael, na de rechtveerdicheyt harer sake, contentement te doen.

136. Als wanneer sy luyden, tegen alle vermoeden, met de alderhoochste verwonderinge, hebben gesien, hoe dat 't uwe Hooch Mog: heeft belieft, by der selver Appoinctement op de voorsz Requeste van den eersten Augusti ghegeven, der Remonst. versoeck af te slaen.

137. Ende dat, niet tegenstaende soo veele vaste, bondige, en onwedersprekelijcke redenen, vande zyde der Remonst. by ghebracht: *Sonder dat u Hoogh Mog. een eenige de alderminste reden van Waeromme, in't tegendeel aende Remonstranten geven ofte hebben konnen geven.*

138. Synde dat selve Appoictement dan alsoo by u Ho: Mog: tegen alle Reden, ende dat in prejuditie vande Rechtveerdige sake der Remonstranten gegeven: Soo en konnen dieselve niet anders gelooven, als dat sulck is geschiet, vermits u Hoogh Mogende doenmaels noch geen grondighe kennisse van het Recht der Remonstranten en hebben gehadt.

139. Dies wegen zy haer genootsaeckt vinden, tot voorstant van haerlieden, voor Godt ende de gehele Wereld, goethebbende Recht, dat selve u Hooch Mogende by desen, met alle behoorlijcke reverentie, noch eens wat naeder ende naeckter voor ooghen te stellen: ende aen te wysen, *hoe dat selve Appoinctement van U Hoogh Mogende directelijck is strydende, met die soo wel voor henen by gebrachte, als die noch verder by gebracht sullen worden, onwederleggelijcke redenen der Remonstranten*: ende dat op vertrouwen, dat u Hoogh Moghende de gronden van het Recht der Remonstran. daer uyt klaerlijck verstaen hebbende, niet en sullen willen aen die selve soo merlijcken ongelijck toevoegen: ende dat in plaetse van vergeldinge, voor so lange Iaren, in alle armoede en ellende, gedane getrouwe diensten.

140. Ten eersten dan, soo strydt dat voorseyde Appoinctement vanden 1. Augusti 1657. selver met de commissien uyt den name van uwe Ho: Mog: door de Ed: Mog: Heeren Raden van State, by 't aennemen der Remonstranten aen haer verleent.

141. Alle welcke Commissien immer uyt druckelijcken spreken: *dat der Remonst, haren dienst sal duyren, N. B, tot weder seggens toe*: ende syn

alsoo

ſijn alſo die voornoemde Commiſſien aende kant ofte zijde vande Remonſt: *de hant ende het Zegel van uwe Ho: Mo: beloften, aen die ſelve gedaen.*

142. Ende zijn beyder ſijts even obligatoir, en conſtitueren een *quaſi contractum locationis & conductionis.*

143. Daer uyt dan nootſakelijck moet volgen, *dat gelijckerwijſe de dienſten, duyren tot den tijt van wederſeggens toe: dat ooock alſoo van's gelijcken Reciproce, de gages der Remonſt: ſijnde, de bloedige loonen van haren bloedigen arbeyt, tot den ſelven dag van weder-ſeggens toe, aen haer moeten voldaen ende betaelt worden.*

144. Ende heeft het aen u Ho: Mo: geſtaen, ofte aende Ed: Mo: Heeren Raden van State, met Authoriſatie van u Ho: Mo: om aenden Remonſt: terſtont met haer lieden arrivement alhier, haren dienſt te ſeggen: gelijck ſulcks altijt by de Ed: Heeren vande Weſt-Indiſche-Compagnye is gebruyckelijcken geweeſt, *die haer overkomende volckeren van tijt tot tijt, binnen gaets gekomen zijnde, datelijck van haren Eedt ende dienſt hebben ontſlagen: ende tot den ſelven dach toe oock eerſt hare Reeckeningen geſlooten; ende daer op hare betalingen gedaen.*

145. Om welcke ontſlaginge, dat noch meer is, hebben de Remonſtranten ſelver van haere zijde, ende dat om redenen vooren geſeyt, ſoo dickmaels aenghehouden: Sonder dat ſy oyt die meergemelte ontſlaginghe van haren Eedt ende Dienſt, van uwe Hoogh Mogende hebben konnen obtineren, dan eerſt *op den 27. van Januario 1655.* ſoo als uyt die reſolutie hier achter by-gevoeght *ſub lit. B. te zien is.*

146. Waer uyt blijckt ſonnen klaer, dat het alleene aende zijde van u Hoogh Mogende ende aen der ſelver goede gelieven, heeft geſchort, dat ſy Remonſtranten in haeren Eedt ende Dienſt ſoo langhe ſijn gecontinueert geworden: ende geenſins aende ſijde der Remonſt:

147. Sijnde deſelve dan alſoo buyten alle ſchult ſoo beſluyten zy daer uyt, dat haer oock gene ſchade dient halven, als buyten de oorſake geconſtitueert ende gebleven zijnde, met recht, kan werden toegevoegt.

148. Maer dat aen haer Remonſtranten, hare Gages by u Ho: Mo: haer belooft, behooren ſonder eenighe contradictie, als ſijnde in genen deelen controvers, tot den dach toe vande ontſlaginghe van haren Eedt op hare Commiſſien ghedaen, betaelt te worden, ende dat volgens

Digitized by Google

gens den inhout van die ſelve Commiſſien.

149. Sijnde het onwederſpreeckelijck, *Dat de beloonингen der dienſten, eyndigen te gelijck, met het eyndigen der dienſten ſelver, en eerder niet*: 't welcke ſoo notoir is dat het geen bewijs verder van nooden en heeft.

150. Ten tweeden, ſo ſtrijt dat voorſeyde appointement vanden eerſten Auguſti voornoemt, *met het meer-gemelte gebruyck van de Weſt-Indiſche Compagnye vooren geſeyt*, die hare militie allen tijt ten vollen hebben betaelt, ende dat tot den dach toe van hare ontſlaginge; *welcke oock altijt ſtracks op haer arrivement alhier, is gevolgt.*

151. Gelijck u Hooch Mogende in dier voeghen mede geduyrich hebben gehandelt met alle haere militie, ſoo voor heenen van tijt tot tijt uyt Brazijl zijn over ghekomen, *de welcke ſy oock, nae 't exempel vande Compagnye altijt tot den dach toe van haer arrivement betaelt hebben*: ende refereren haer de Remonſtranten dies aengaende tot de Boecken.

152. Op welck gebruyck ſoo het ſchijnt hebben hare Edele Mogende de Heere gecommitteerde Raden van Hollant, mede geſien; de welcke doen-maels verſtonden dat de Remonſtranten behoorde betaelt te worden, tot den dach toe van haer arrivement: daer u Hooch Mogende op den 2. Meert 1655. by der ſelver reſolutie haer maer 3. Maenden Gage, in plaetſe van een geheel Iaer tractement, toe leyden; als boven geſeyt.

153. Ten darden, ſo ſtrijt dat voorſz. Appointement vanden 1. Auguſti 1657. Directelijck met de eygene Reſolutie by u Hoog Mogende genomen, op den voorſeyden 2. Meert 1655. voornoemt, by dewelcke U Hoogh Mogende den armen Remonſt. noch ſelver drie Maenden Gage voor hare te huys reyſe toeleggen: daer by dit Appointement de ſelve haer verſoeck geheel afflaen;

154. Ende dat niet tegenſtaende, dat uwe Hooch Mogende by de ſelve hare reſolutie vanden 2. Meert 1655. uytdruckelijcken ſelver verſtaen, ende ront uyt bekennen, dat de Remonſtranten deughdelijck toe komt het geene ſylieden in deſen ſoo menichmael verſocht, ende daeromme ſy ſoo langen tijt geloopen hebben.

155. Ghemerckt uwe Hooch Moghende by de ſelve reſolutie vande drie Maenden Gage, aen den Remonſtranten toegheſtaen, voor hare te huys reyſe, excluderen alle overloopers ende anderen die haer qualick hebben ghequeeten, 't ſy in 't Fort Alte-

nae

Digitized by Google

nae ofte elders: gelijck breeder te ſien is uyt die voorſz Reſolutie hier achter by gevoeght *ſub lit. K.*

156. Waer mede u Ho: Mog: immers ſonder eenich tegen ſpreken tercontrarie vaſt ſtellen de deuchdelike en rechtmatige pretenſen der Remon.

157. Want ſo by aldien u Hoogh Mogende gelijck ſy doen, vermits de beganghene fauten de delinquanten excluderen van die drie maenden gage vande te huys reyſe, die de ſelven, by de voornoemde reſolutie den anderen Remon: buyten die fouten ſynde, toe legghen: ſo moet daer uyt nootſakelijcken volghen, dat die ſelve oock den Remonſtranten en dat proprio jure toekomen; anderſins ſo ſouden uwe Hoogh Mogende die ſelve delinquanten te vergheefs uytſluyten van een ſaeck die haer niet toe en quam; *quoniam non entis nullæ ſunt qualitates*: want daer niets en is in weeſen, daer en kan men niets wech nemen.

158. Synde dan de Remon: alſoo vry van alle delicten, daer over de delinquanten in die voornoemde reſolutie vanden 2. meert, by u Hoogh Mogende worden geexcludeert vande voorſeyde 3. maenden gage, ende voorts geoordeelt ſtraf baer te weſen: ſoo moet dan oock daer uit, nootſakelijcken volgen, dat ſy luyden in geenen dele met de ſelve delinquanten en moeten gerekent wordē, veel min aen derſelver ſtraffe deel hebben: maer dat aen haerlieden hare gages, ſynde haer in bloet en ſweet ſuyr en duyr verdiende loonen, moeten voldaen ende betaelt worden.

159. Ende indien nu uHoogh Moghende ſelver hebben geoordeelt, in een gedeelte der gagen aenden Remon: te betalen gehouden te ſyn: gelijck ſulcks blyckt by die voorſeyde reſolutie vanden 2 Meert 1655 vollen komentlijcken van ja, ſo moeten u Ho: Mog: immers bekennen dat die ſelve voor Godt, nae allen rechten, ende dat volgens de ghedane beloften op hare gegevene commiſſien, in 't geheel te betalen gehouden, ende verbonden ſyn.

160. Konnende uwe Ho: Mog: geensſints, ſonder wettelijcke redenen ter contrarie te hebben, dan met het hooghſte ongelijck, den Remon: ontnemen dat geene dat ſy aende ſelve hebben belooft van haren dienſten te betalen, tot den dach toe van het wederop ſegghen van die ſelven.

161.

Digitized by Google

161. Ende over sulcks, sonder de voornoemde aldergrootste verongelijckinge, *geensins aende Remonstrante met een vierde part, een geheel Jaer huyr betalen*: daer u Hooch Mogende allen anderen van tijt tot tijt uyt Brazyl overkomende Dienaeren, tot den dach toe van haer arrivement alhier te Lande, sonder eenighe de alderminste afkortinghe, altijt hare Gages ende Tractementen hebben betaelt ende voldaen.

162. Daer nochtans alle die voor heenen over gekomene militie uyt Brazyl, albereets, ofte, aldaer gereduceert was, ende van haren Dienst ontslagen, ofte, die van selven aldaer haren Dienst hadden gequiteert ende op-gesegt.

163. Ja, dat meer is, soo hebben u Ho. Mog. in diervoegen als vooren geseyt: selfs alle die geene betaelt, dewelcke in Brazyl, als onlustig zijnde langer te dienen vermits de quade tractementen aldaer, ontslaginge van haren dienst by de Hooge Regeringe hadden geobtineert, ende dat onder conditie van hare te huys reyse op hare eygene kosten te sullen doen.

164. Waer toe u Ho. Mo. sonder eenigen twysel, zyn bewogen geworden, so door de Capitulatie met de Coronellen gemaeckt, als door de usantie vande Compagnie dewelcke mede altydt by u Hooch Mog: als boven geseyt, is geobserveert ende ingevolcht geworden.

165. So dat haer de Remonst. wel hooglijcken voor God en de Werelt souden hebben te beklagen, dat zy lieden naer lange Iaren gedane diensten, ende nae volhardinge in die selve in aller getrouwigheyt tot het uyterste toe; ende dat onder een sodaenigh ellendigh tractement als zy hier vooren hebben aengheweesen, dat haerlieden in Brazyl van tydt tot tydt is aengedaen; als nu noch erger getracteert souden worden, als die gene, die, ofte voor heenen aldaer, by de Reductie, waren gelicentieert, ofte, die van selven haren dienst hadden gequiteert en verlaten.

166. Ende dat so veel te meer indien u Ho: Mog: als nu, tegen alle Reden, ende boven alle Recht, nae so lange uytstels, naeloopens en solliciterens tegens u Hoogh Mog: eyghene verleende Commissien tegens u Hoogh Mogende eygene gedane beloften, jae tegens u Hoogh Mogende eygene genomene Resolutien, haerlieden, in gevolge van dat voorsz Appointement van den eersten Augusti 1657. van alle het hare souden priveren.

Digitized by Google

167. So geven de Remonſtranten alhier in aller onderdanicheyt en met behoorlijcke eerbiedicheyt, uwe Hoog Mog: eens in bedencken, ofte, oock wel een ſoo groote ende notoire verongelijckinghe, omtrent het onthouden van die in Bloedt ende Sweet verdiende Loonen der arme Remonſtranten voor Godt ofte de Wereldt ſoude te verantwoorden zyn; als zynde al het geene dat de Remonſtranten by deſe hare Deductie eyſchen ende vorderen; waerlijck en inder daet rechte Bloedt ſchulden, daer over noch ſo vele Weduwen ende Wezen met bloedige tranen tot Godt verſuchten, die haer alderweerſte Panden, hare lieve Mannen ende weerde Vaderen, in Dienſt vanden Staet hebben opgeoffert.

168. So vertrouwen de Remonſt. vaſtelijk, dat voorſz Appoinctement, vanden eerſten Auguſti 1657. eerder door abuys, ende uyt onkunde vande genoegſame grondige kenniſſe vande Rechtveerdicheyt van der Remonſtr. ſaecke, als wel uyt eenighe andere Inclinatie by u Ho: Mogende gegeven te zyn.

169. Ende al dewyle de Remonſtranten twee diverſche Reſolutien met een Brief van Aenſchryvinge aen u Hoog Mogende Gedeputeerde ter Vergaderinghe vande XIX. concernerende te ſamen het eerſte point van haerlieden Deductie, nopende de vergoedinge van het lichte Gelt; laeter zyn ter hand gekomen als ſy lieden wel gewilt ende gewenſt hadden: So iſtdat ſy genootſaeckt zyn geweeſt, derſelver Inhout hier achter by te voegen ende in't corte aen te roeren der ſelver teneur ofte Inhout.

170. So is dan de eerſte Reſolutie by u Ho: Mog. genomen op den 29. *van October* 1648. over ſekere Requeſte by *Anthony de la Porte* aen u Ho: Mog: gepreſenteert, klagende over het Lichte Geldt; daer in de betalinge by de hooge Regeringe in Brazyl wierde gedaen, differerende dat Lichte Gelt van het Hollants vyf en twintich guldens ten hondert als breeder te ſien is by deſelve Reſolutie vanden 29 October hier achter annex *ſub lit. L.*

171. Volghens den Inhoudt van welcke Reſolutie, u Hoogh Moghende haer aenſchryvens doen aen haere Ghedeputeerden op de Vergaderinghe van den XIX. tot Amſterdam, met verſoeck om de Heeren Bewinthebbers ſulcks voor te draeghen, om daer op te verſtaen der ſelver bericht ende Conſideratien; om

Digitized by Google

om voorts, het Rapport in ghenomen zijnde, by u Hooch Mog: nae behooren te mogen werden gedisponneert, als te sien is by de selve Missive vanden 29. *October* 1648. hier achter by-gevoegt *sub lit. M.*

172. Soo is daer op, by nieuwe gedaene Instantie door den Solliciteur *Anthony de la Porte*, ghevolmachtichde vande Remonstranten by uwe Hooch Mog: genomen een resolutie op den 17. van Augustus 1649. Luydende als volght: Sijnde ter Vergaderinge voorsz. Is naer deliberatie goet gevonden ende verstaen, dat geschreven sal worden aende Bewinthebberen der West-Indische Compagnye ter Kamer tot Amsterdam dat sy ten spoedichsten de Reeckeninge der hooghe ende laeghe Officieren van het voornoemde Secours sullen op maken ende sluyten, In Hollants gelt, Volgens ende in conformite van het verdrach, dies aengaende met die selve Officieren onderlingen hier te Lande gemaeckt.

137. Ende is het buyten allen twijffel, dat sedert u Hooch Moghende eerste Resolutie ende Brief van aenschrijvinge aen u Hooch Mogende Gedeputeerde ter Vergaderinge vanden XIX. *in dato den 29. Octob.* 1648. by de Heeren Bewinthebberen, egene redenen ter contrarie en sijn in gebracht, daer op dese u Hooch Mogende Resolutie *vanden 17. Augusti.* 1649. is genomen, en ghevolght, gelijck sulcks blijckt in 't eynde van die voorsz. resolutie van den 17. hier nevens gaende *Sub lit. N.*

174. *Ende wat redenen konden doch by de selve Bewinthebberen byghebracht worden, tot Alternatie ofte vernietinghe van een accoordt ofte verdrag, tusschen u Hooch Mogende ende de ghementioneerde Officieren wettelijcken gemaeckt, op-gericht en gearresteert: gemerckt gene van beyde de contrahenten, van de voorsz. Bewinthebberen en waren dependerende.*

175. Ende gelijckerwijs nu de hooghe Officieren hebben ghegaudeert van het effect, van dese u Hoog Mogende Resolutie: gelijck by den Remonstranten voor heenen is aengewesen.

176. So verstaen de Remonstranten nochmaels seer ootmoedelijck, dat uwe Hooch Mogende goedertierentlyck willen ghelieven, ordre te geven, dat sy van's gelijcken, *als onder dat selve verdrach ofte accoordt met u Hooch Mogende gemaeckt, even soo wel als de hooge Officieren*

Digitized by Google

ficieren gheheorende, De vruchten ende het effect van die voorſeyde Reſolutie van u Hooch Moghende vanden 17. *Auguſtus* mede vollenkomentlijck moghen ghenieten.

177. Achtende dan de Remonſtranten hier mede, door alle deſe hare by-gebrachte onwederſpreeckelijcke Redenen, het recht van haerlieden verſoecken, in deſe hare deductie vervat, oock ten overvloet met waerheyt beweſen en bekleet, ende aen uwe Hooch Mogende grondich genoech voor gheſtelt te hebbén: Soo bidden zy dat het uwe Hooch Mogende als een ware Chriſtelijcke Overicheyt, wille gelieven deſelve hare by-gebrachte redenen ende bewijſen, wel geexamineert ende overwogen hebbende, aende arme Remonſtranten oock eenmael, nae de rechtveerdicheyt van hare ſake, rechtmatigh contentement te doen: ghedenckende, *quod Afflicto non eſt addenda afflictio*, ende aen die ſpreucke Salomons, de gerechticheyt verhooget een Volck.

Waer mede de Remonſtranten *ſullen eyndigen ende Godt Almachtich bidden dat het ſijne Goddelijcke Majeſteyt wille gelieven u Hooch Mogende* Regeeringhe *voort ende voort met alle hayl ende voorſpoet te Zegenen ende eterniſeren.*

Ende ſullen in middels blijven ende haer noemen:

Hooge ende Mogende Heeren

Uwe Ho: Mo.

Seer ootmoedighe, ſeer onderdanighe, ende ſeer ghetrouwe Dienaeren.

De Capitainen, Luytenanten, ende Veendichs u Ho: Mo: in Brazijl ghedient hebbende.

In 's Graven-Hage den September 1657.

Digitized by Google

Volgen de Documenten tot de Dedutie gehoorende.

Litera A.

DE Staten Generael hebben nae deliberatie goet gevonden ende verſtaen op 't eerſte point, mits deſen als noch by proviſie te perſisteeren by der ſelver Reſolutie van den tweeden deſes, ende wat belanght het tweede poinct, 't ſelve ſal geſtelt worden in handen van de Vergaderinghe van de Negentienen der Weſtindiſche Compagnye jegenwoordigh alhier in den Haghe by den anderen ſynde, omme haer Ho: Mog: dieſaengaende te dienen van bericht. Gedaen ter Vergaderinge vande Hoogh Mogende Heeren Staten Generael den ſeventienden September 1654, Geparapheert N. Verbolt, ut.

Onderſtont ter Ordonnantie van de ſelve. Geteeckent I. Spronſſen. Lager ſtont. Na collatie is deſe copye Requeſte met het appoinctement met ſyn Principael weſende onderteeckent als boven bevonden punctuelijck te accorderen. In 'sGravenhage deſen drie en twintichſten September 1654. Was getekent

A. v. Adrichem Notaris Publijck.

Accordeert met ſyne autentycque Copye geteeckent als vooren. In 'sGravenhage den tweeden Octobris 1654.

Van den Bogaert Notaris Publijck.

Litera B.

Was by den Negentienen geappoſtilleert als volgt.

Sy deſe ghefteldt in handen van die van de Hooghe Regheringh in Braſil, omme op de Articulen in het tweede lit gementioneert haer bericht te gheven, ten eynde het ſelve

Digitized by Google

geſien ſynde de bovengemelde ordre van haer Ho: Mo: mogt worden naer gekomen. Actum in den Hage den eerſten October 1654. Wat geteycken.

Gyſbert Rudolphy.

Litera C.

Betalinge ter Threſaurie gedaen aende Ed. Heeren vande Hooge Regeringe op reeckeninge van haer Ed. te goet hebbende of achterſtallich Tractement.

	D'Hr President,		*D'Hr. van Goch*,		*D'Hr. Haecx.*	
	Holl. gelt,	Baſils,	Holl.	Braſils,	Holl.	Braſils
May ult.	——	——	2000	2480	——	——
Juny 2.	——	——	——	——	2000	2480
Dito 30	——	——	2000	2480	2000	2480
July ult.	——	——	2000	2480	2000	2480
Aug. ult.	——	——	2000	2480	2000	2480
October 14	——	——	2000	2480	2000	2480
Dece. 15	——	——	1000	1240	1000	1240
Dito ult.	——	——	1000	1240	1000	1240
1651. Fe. 3	——	——	1000	1240	——	——
Dito 4	——	——	——	——	1000	1240
May ult.	——	——	1000	1240	——	——
Juny 15	——	——	1000	1240	——	——
Decemb. 6	——	——	11000	13750	11000	13750
1652 n. 23.	10000	12400	——	——	——	——
Decem. ult.	——	——	——	——	2000	2480
	10000	12400	26000	32350	26000	32350

Bovenſtaende poſten zijn uyt het Brazils in Hollants gelt gereduceert, en alſoop de Rekeningen van boven genoemde Heeren gedebiteert, volgens ordre vande Reken-kamer.

Hend. Reinbach, geweſene Boeckhouder der Maentgelden.

N. B.

Digitized by Google

N. B. Dat de Hooge Regeringe in Brazijl op de Boecken vande Compagnie niet hoger hebben bekent gemaeckt 'tgene sy aldaer getrocken hebben, als dit voorstaende: daer by hare Afrekeninghe, hier te lande ghekomen zijnde, is bevonden dat Hendrick Haecx, sich in Brazijl niet alleene in't geheel, maer 20000 gulden over betaelt heeft, de Rekeninge vande Heere van Goch kan nagesien worden op de Boecken: allene den Heere gheweesene Presidente Schonenborg, heeft zijne betalinge ten vollen niet genoten: 't welck alhier dient voor Memorie.

Litera D.

OP huyden den neghenden Mey sestien hondert seven en vyftigh, compareerde voor my Walterus Rietraedt Openbaer Notaris by den Hove van Hollandt geadmitteert in 's Gravenhage residerende, ende den getuygen naergenoemt Sr. Henricus Reinbach geweesene Boeckhouder over 'sLants militie in Brasyl, ende heeft ten versoecke ende requisitie vande gesamentlijcke Capiteynen, Luytenants, ende Vendrichs geweesene in Brasyl, verklaert, getuycht ende geattesteert waer ende waerachtigh te wesen, dat den Ghenerael ende alle Colonels Luytenants Colonels ende Majoors haere rekeninge syn gehouden ende opgemaeckt by den Deposant uyt Brasils in Hollants gelt, als mede alle goederen bestaende in stuck goederen, Vivers, gelt als anderssints, uyt het Brasils in Hollants gelt gereduceert, verklaert vorders dat alle de Capiteynen ende vordere Officieren haer costgelden, Vivres ende wat sy vorders uyt de Magasynen van Brasyl hebben genooten op haere rekeningh in debite in Brasyls gelt is gebracht, defererende op hondert gulden Hollants gelt vyf en twintich guldens, redenen van wetenschap hy deposant allegherende dat hy de boucken desen aengaende heeft gehouden

Digitized by Google

ende hem daer toe refereert, overſulcx van't geene voorſz is ſeer goede ende perfecte kenniſſe is hebbende, eyndigende hier mede hy depoſant ſyne verklaringe, preſenteerden die ſelve voor allen Heeren Hoven Rechten en Rechteren onder ſolemnelen eede te renoveeren en beveſtigen (des noot ende verſocht ſynde) Aldus gedaen ende gepaſſeert in 's Gravenhaghe ter preſentie van Sr. Dirck de Haen Luytenant vande Capiteyn Gheweldighen-Pels, ende Gerrit vander Meulen Clercq myns Notaris getuygen hier toe gherequireert, die d'orginele Minute metten voornoemden depoſant ende my Notario hebben onderteyckent.

Daer mede deſe punctuelijck is accorderende.

Quod atteſtor

W. Rietraet, Nataris Publijcq.

Litera E.

Extract uyt de Reſolutie van de Heeren Staten van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt genomen in hare Ed: Groot Mogende Vergaderinge op

Vrydach den ſeſtienden Iuly 1651,

Is geleſen het advys vande Heeren Gecommitteerde Raden roerende de gevangens in Braſyl in voegen hier na volgende.

Edele Groot Mogende Heeren.

DE Ghecommitteerde Raden gheſien hebbende V. Ed. Groot Mogende Reſolutie van den eerſten deſer Maent aengaen de betalinghe vande gaeges aende Colonel Kerweer cum ſociis, ge vangen geweeſt ſynde by de Portugyſen in Brazijl

Digitized by Google

ſyl meynen (onder 't welnemen van V. Ed. Groot Mogende) *dewijle de Trouppen tot ſecours naer Braſyl geſonden niet ſijn aengenomen op ende volgens de ordre van de Weſt-Indiſche Compagnye ontrent haer eygen volck geobſerveert, maer naer ordre van den Lande by het welcke geene cortinge ter ſaecke van gevangeniſſe wert gedaen, gelijck ſulcx onder anderen mede gheſchiet is ten aenſien vande gevangene inde defronte van Calloo, ende dat mede uwe Ed. Groot Mogende Subſidie aen de Gemelte Compagnye in 't gheheel ende ſonder eenighe detracte werden voldaen, ende derhalven volgens het advijs van den Rade van State de voorſchreve ghepretendeerde gaeghes behoorden te werden voldaen.* doch refereren haer niet te min tot uwe Ed. Groot Mogende wyſe diſpoſitie. Actum den elfden Iuny 1651.

Waer op ſynde gedelibereert is met het opgemelde advijs geconfirmeert.

Uytgegeven voor extract authentijcq op den negentienden Mey 1657.

En was geteeckent

Herb. van Beaumont.

Litera F.

Requeſte voor de Capiteynen, Lieutenanten ende Vendrichs gedient hebbende in Brazijl.

Hoogh Mogende Heeren.

BY bygaende Requeſten verſoecken de Colonel Pieter Kerweer, de Capiteynen Verſchoor, ende Laurain, mitsgaders de Luytenant Carpentier ende Vaendrich Haringhs, dat ſy luyden haere Reſpective Tractementen mogen genieten, gedurende den tydt van haere gevanckeniſſe by de Portugyſen, voegende Kerweer daer by, tot de voorleden Maent van April toe, waer op wy volgens u Ho: Mo: appoinctemen-

ten

ten hebben geſproocken met aenweſende Ghecommitteerde vande Weſt-Indiſche Compagnye, die ons hebben bericht dat den Articuls brief van de Ooſt ende Weſt-Indiſche Compagnye expres dicteert, dat als ymant van heur volck gevanghen wort, van dien dach af deſſelfs Tractement op hout, ende altydt ſoo gepractiſeert is geworden, dat ſy luyden niet en wisten of met dit volck anders mach gehandelt zijn, ghelijck ſy voorgheven op 's Landts ordre aenghenomen ende ſoo naer Braſil gevaeren te zijn, dewelcke contrarie is, ende de tractementen blyven lopen. Wy hebben wyders hier op naergeſien de conditien ende andere retroacta gevallen ten tyde als het Volck van 't ſecours anno 1647. is aengenomen, maer en bevinden daer in geen expreſſie van den articuls brief vande Weſt-Indiſche Compagnye, noch oock van dit onderſcheyt, in cas van gevanckeniſſe, alleenlick wert in een reſolutie van u Hoogh Mogende vanden neghentienden September 1647. Op de begrootinge van de Tractementen voor de Colonellen, Luytenants Colonels, ende Majoors gherefereert aende conditien vande Colonel Hinderſon, met de Compagnye gemaeckt; inde Commiſſien voor de Colonellen ende andere Officieren van ſecours dier tydt nae communicatie met ſyn Hoogheyd Hooghloffelijcker Memorie gegeven, vinden *wy dat ſullen achtervolghen de Chrijgs ordonnantie ende articuls brief op beleyt van de Oorloge gemaeckt ofte alnoch te maecken*, 'twelck is d'ordinaris clauſule die in alle Commiſſien van der gelijcke Officieren van't Landt ordinaris wert geſtelt. *Den Eedt daer op in deſe Rade gedaen, is oock Generael ſonder van de Weſt-Indiſche Compagnije of derſelver Articuls brief, mentie te maecken.* Wy hebben oock noch de Commiſſaris Velſen ghehoort, die alſdoen is ghebruyckt om 't Volck, leggende by Amſterdam, ende daer ontrent op de Lichters, te Monſteren ende be-eedigen, ten overſtaen vande Bewinthebberen, die heur de twee Maenden op de handt gaven, *ſeggende dat hy aen 't Volck niet anders heeft voorgehoor-*

Digitized by Google

houden, als in Generale termen, dat beloofden vroom ende getrouwelijck te ſullen dienen, *ſonder van eenige Articuls brief vande Weſt-Indiſche Compagnye gewach gemaeckt te ſijn*; alle't welck by ons in conſideratie genomen ſynde, ſoude ons duncken voor advijs onder correctie, *dat aen deſe Suppliansen reſpectivelijck heure tractementen ſouden mogen goet gedaen ende gevolcht worden, gedurende den tijdt van heure gevanckeniſſe*, ons nochtans gedraghende tot u Ho: Mog: diſpoſitie.

Hooge Mogende Heeren &c. Inden Haghe den drieden luny 1651. Was geparapheert G. Schaep ut. onderſtondt ter Ordonnantie van den Raedt van State der Vereenichde Nederlanden geteeckent

I. Rijckbergh.

Litera G.

Extract uyt de Reſolutie vande Ed. Mogende Heeren Raden van State der Vereenichde Nederlanden.

Vrydach den vyftienden Septembris 1651.

Reſolutie van haer Ho: Mo: van den vijfden deſes.

IS ghehoort het rapport vande Heeren Paets ende andere haer Hoogh Mogende alhier aenweſende Gedeputeerden tot de ſaecke vande Weſt-Indiſche Compagnye, achtervolgens der ſelver reſolutien van den negentienden ende ſes en twintighſten Auguſty leſtleden, geviſiteert ende gheexamineert hebbende de naerdere requeſte van den Colonel Kerwey, ende andere Officieren in Braſyl ghevangen gheweeſt ſynde, by de Portugeſen aldaer, raeckende de betalinge van haere gevanckeniſſe, oock daer op nagheſien *de retro acta*, en Specialijck ſeeckere miſſive vande Bewinthebberen vande Weſt-Indiſche Compagnye ter Camere tot Amſterdam gheſchre-

Digitized by Google

ſchreven aldaer den achſten der verleden Maent Auguſty ende tienden daer aen volgende alhier ontfangen, het voorſz ſubject conſernerende; waer op gedelibereert zijnde, is goet gevonden ende verſtaen; dat de voorſchreve der Suppliancten nadre requeſte, met copye vande voorſchreve Miſſive, en *de retro acta* reſpective geſonden ſal werden aen den Raedt van State, om te adviſeren *of onder het woort Tractement mede behoort begrepen te worden de koſtgelden of niet*, ten eynde ſulcx geweten ſynde, alſdan nader gediſponeert te werden, ghelijck men bevinden ſal te behooren. Was geparapheert R. van Langen, vt. ende geteeckent I. Spronſen.

Deſe Reſolutie in den Rade geleſen zijnde, is goet gevonden aen haer Hoogh Moghende te adviſeeren, dat men alle de ſtucken, deſenthalven geproduceert, naerder heeft geexamineert; *ende Specialick gelet op de Generale gedruckte lijſte vande maent lijcke ende weeckelijcke betalinge van deſe Suppliancten*, ende andere van gelijcke nature zijnde; oock ſpecialijck ingeſien weſende de redenen ende motiven vande Bewinthebberen ten Camere van Amſterdam over gedient, *ende het advijs dat den Raedt den drieden Iuny leſtleden hier inne aen haer Hoogh Mogende heeft gegeven*, ende dat men uyt de lecture van dien niet anders en kan begrypen *of de Maent ende coſtgelden ſyn't ſamen geſmolten, ſoo aende Officieren betael ſonder diſtinctie*, weſhalven den Raedt meynt dat men aende Suppliancten *ſoude mogen laten volgen heure tractementen, volgens de voorſz. gedruckte lijſte niet diſtingueerende of het coſtgelt onder de Tractemente begrepen is, of niet.*

Extract

Digitized by Google

Litera G.

Extract uyt het Regiſter der Reſolutien vande Hoogh Mogende Heeren Staeten Generael der Vereenichde Nederlanden.

Mercurii den 27. Ianuary 1655.

IS ter Vergaderinge gheleſen de requeſte vande gheſamentlijcke Officieren in Braſyl gedient hebbende, verſoeckende om de geallegeerde redenen, dat haer Hoogh Moghende *hun van haeren dienſt ende Eedt aen den Lande gedaen gelieven te ontſlaen.* En de vervolgens de Reſpective Bewinthebberen vande Weſt-Indiſche Compagnye te ordonneeren *hunne reeckeningen tot der ſelver te doene ontſlaginge op te maecken ende ſluyten* immers ten minſten tot den dach van hun arrivement alhier te Lande, ende deſelve promptelijck te doen betaelen, Waer op gedelibereert ſynde, *Is goet gevonden ende verſtaen dat de Supplianten van haeren voorſz dienſt ende Eedt aen den Lande ghedaen. Werden ghehouden voor ontſlaeghen,* Ende wat belangt haer verder verſoeck dat de voorſz requeſte gheſtelt ſal worden in handen van de Heeren van Ommeren ende andere haer Ho: Mog: Gedeputeerden tot de ſaecken vande voorſz Weſtindiſche Compagnie om te viſiteren, examineren de retroacta daer op nae te ſien, ende van alles rapport te doen.

Accordeert met 't voorſz Regiſter.

I. Sprouſen.

Digitized by Google

Litera K.

Extract uyt het Regiſter der reſolutien vande Ho. Mog. Heeren Staten Generael der Vereenichde Nederlanden.

Martis den 2. Marty 1655.

IS gehoort het rapport vande Heeren Huygens ende andere haere Ho: Mog: Gedeputeerdens tot de ſaecken vande Weſt-Indiſche Compaignie achter volgens der ſelver reſolutien vanden 3. Decemb. en 27. Ianuary leſtleden, geviſiteert ende geexamineert hebbende de reſpective requeſten, aen hare Hoogh Mogende gepreſenteert uyt den name ende van wegen de hoge, mindere Officieren ende gemeene ſoldaten den Lande ghedient hebbende in Brazyl raeckende de betalinge van hunne verdiende gagie, waer op ghedelibereert zynde is goet ghevonden ende verſtaen dat de voorſchreve gages betaelt ſullen worden, tot het overgaen vande conqueſten in Brazyl voornoemt ende langer niet, *mits dat de voornoemde Officieren en ſoldaten daer en boven voor haer overkomen hernaerts ſullen genieten, drie maenden gage*, 't ſy deſelve alhier yegenwoordich ſyn gearriveert, ofte noch naemaels ſouden mogen komen te arriveren: ſullende nae 't geene voorſz is de afrekeningen der ſupplianten werden gedepeſcheert en opgemaeckt; daer nae haer de boeckhouders Gillis van Schendel ende Iohan vander Duſſen in't op maecken der voornoemde rekeningen ſullen hebben ter reguleren, *dan wat aengaet de overlopers ende andere die haer qualijck hebben ghequeten*, 't ſy in't Fort Altena ofte elders ſullen de ſelve egene gages ontfangen, maer gheſtraft worden nae exighentie van ſaken; ſullende by proviſie de perſoonen in ſekere lyſte ter Vergaderinge over gebracht, geſpecificeert, egene gages onfangē, maer tegens hunne actie werden geinformeert, tot welcken eynde de voorſz Lyſte geſtelt ſal worden in handen vanden Advocaet Fiſcael vanden Chrijſt-raed, by haere Hoogh

Digitized by Google

Hoogh Mogende Gecommitteert tot de judicature over de militaire Officieren, die aen 't verlaeten vande voorsz conqueften bevonden sullen werden schuldich te syn; omme op ende jeghens de voorsz persoonen te procederen, als nae rechten; desal extract van dese hare Hoogh Mogende resolutie, mede gestelt worden in handen vanden Commijs Merop, solliciteur *La Porte*, ende andere gecommitteerde tot het doen vande betalinge aende voorsz militie, met last en ordre omme hun nae den inhout van dien, voor soo veele hun aengaet precise te reguleren; was geparapheert, Iohan van Rede onderstont, accordeert met het voorsz register ende was onderteeckent.

J. Ruysch.

Litera L.

Extract uyt het Register der resolutien vande Hoogh Mogende Heeren Staten Ghenerael der Vereenighde Nederlanden

Iovis den 27. van October 1648.

DE Heeren vander Cappellen van Aertsbergen ende andere hare Hoogh Mogende Gedeputeerdens, hebben gherapporteert, datse, achter volghens derselver resolutie van den 18. September lestleden, hebben ghevisiteert ende geexamineert de requeste ten selven dage aen haere Hoogh Mog. gepresenteert by Anthony de la Porte, als ghemachtichde vande hooge ende andere Officieren van het Secours in den voorleeden Iaeren 1647. naer Brazyl ghesonden ende dat haer Ed: daerinne, onder anderen, hebben gheremarqueert dese twee pointen. *Eerstelijck dat de Hooge Regeringhe*

in

Digitized by Google

in Brasyl de betalinge vande militie is doende in licht Brasyls gelt twelck gestimeert wort te stryden tegens de Capitulatie, door de Colonellen gemaeckt, als verschelende met het Hollants gelt 24 ad 25 ten hondert, en dat daer tegens de Eedt en dranck waeren excessijf duyr sijn: Ten anderen, dat die vande Gemelte Hooge Regieringe difficulteeren te betalen costgelt aende Inghenieurs, Quartier-Meesters, Chirugyns, hare adsistenten, Provoosten, Corporaels vande Adelborsten, Clercquen vanden Fiscael, onder pretext datse daer van met egeen acte en syn verssien. Waer op ghedelibereert synde is goet gevonden ende verstaen *dat beyde de voorsz Poincten overgheschreven sullen worden, aende Heeren hare Ho: Moghende Gedeputeerden op de Vergaderinge vanden Negentienen der West-Indische Compagnye tot Amsterdam met versoeck ende begeerte, dat haer Ed. sulckx de gemelte vergaderinge willen te gemoet voeren, om daer op te verstaen haer bericht ende consideratien, ten eynde by haer Hoogh Mogende daer van Rapport inghenomen zynde, voorts gedaen te worden, soo als men bevinden sal te behooren*: Voorts is by dese occasie gereselveert, dat geschreven sal worden aende defectueuse Provintien, om de selve te disponeeren tot suyveringe van hare defectē inde vyfde, seste, sevende en achste Maenden soldye van 't voorsz secours, Item inde drie hondert duysent guldens, hier bevoorens tot incoop van Vivres versocht, Item in het onderhout vande bewuste twaelf Schepen mede tot secours naer Brasyl gesonden. Was ghepara-pheert

Bouckhorst, vt

Laeger stont Accordeert met 't voorsz Register, en was geteyckent

Cornelis Musch.

Copie

Digitized by Google

Litera K.

Copia vande Missive daer op gevolcht.

Aende Heeren hare Hoogh Moghende Ghedeputeerden op de Vergaderinge vanden Negentienen tot Amsterdam den 29. October 1648.

De Staten Generael der Vereenichde Nederlanden,

ANthony de la Porte, als Gemachtichde vande Hooghe ende andere Officieren van 't secours inden voorleden Iare 1647, Naer Brazyl gesonden, heeft ons vertoont, dat de Hooge Regieringe aldaer, de betalinghe vande militie is doende in licht Brazyls gelt, 't welck ghesustineert wert te strijden teghens de Capitulatie, door de Colonellen ghemaeckt als verschelende met het Hollants gelt, 24 ad 25 ten hondert, ende dat daer teghens de Eedt ende drinckwaren excessyf duyr syn. Ten anderen dat die vande gemelt. Hooge Regeringe difficulteren te betalen Costgelt aen den Ingenieurs, Quartiermeesters, Chirurgyns, hare adsistenten, Provooſten, Corporaels vande Adelborsten, Clercquen vande Fiscael, onder pretext datse daer van met egheene Acte en zyn versien, Alle 't welcke wy goet gevonden hebben u liede mits desen over te schryven, met versoeck ende begeerte dat de selve sulcks de Vergaderinghe vande X IX der West-Indische Compagnye willen te gemoet voeren, om daer op te verstaen haer bericht ende consideratien, ten eynde by ons, daer van u L. rapport ingenomen synde: Voorts gedaen te worden, so als men bevinden sal te behoren, waer toe ons verlatende &c. Actum 29 October 1648.

Ex-

Digitized by Google

Litera N.

Extract uyt het Regiſter der reſolutien vande Ho. Mo. gende Heeren Staten Generael der Vereenichde Nederlanden, raeckende de ſaecken vande Weſt-Indiſche Compagnie.

Martis den 17 Auguſty 1649.

Synde ter Vergaderinge geleſen de requeſte, ook gelet op den inhout van verſcheyden by lagen, aen hare Ho: Mo: gepreſenteert by ende van weghen Anthony de la Porte, in qualité als gemachtichde vande Colonellen ende andere Officieren van't ſecours anno 1647. in dienſt vanden Lande naer Braſyl geſonden.

Is nae deliberatie goetgevonden en verſtaen, *dat geſchreven ſal worden aen de Bewinthebberen der Weſt-Indiſche Compagnie ter Camere tot Amſterdam, dat hy ten ſpoedichſten de Reeckeninge der Hooge ende lage Officieren van het voornoemde ſecours ſullen opmaecken ende ſluyten in Hollands gelt, volgens ende in conformite van het verdrach dieſaengaende met deſelve Officieren onderlinge hier te Lande gemaeckt;* ten anderen dat de voornoemde Bewinthebberen op de Reeckeningen vande Trains ofte Regements Officieren, in Credit ſullen uyttrecken ende deſelve vergrooten met de koſtpenningen, volghens de ordre, in den aenvanck daer opgeſtelt, aen de voornoemde Officieren belooft: Ten derden dat de meergenoemde Bewinthebberen alle de Reeckeninghen aen den voornoemde de la Porte uyt Brazyl overgeſonden, ende by hem aen hun Bewinthebberen te exhiberen, naer behooren op te maken, ſluyten en met de penningen, ſo die daer toe in voorraet ſyn, te betalen, tot voor-

Digitized by Google

voorkominge van verdere koſten ende moeyelicheden, ende dit alles in cas de meergenoemde Bewinthebberen egeen redenen ter contrarie en ſyn hebbende, dié ſy in ſodanigen gevalle aen haer Hoogh Mo: gehouden ſullen ſyn ten ſpoedigſte te reſcriberen.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

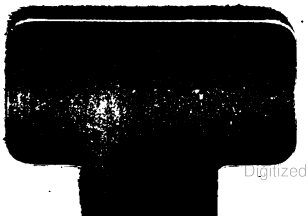

992790-1

Digitized by Google

Digitized by Google